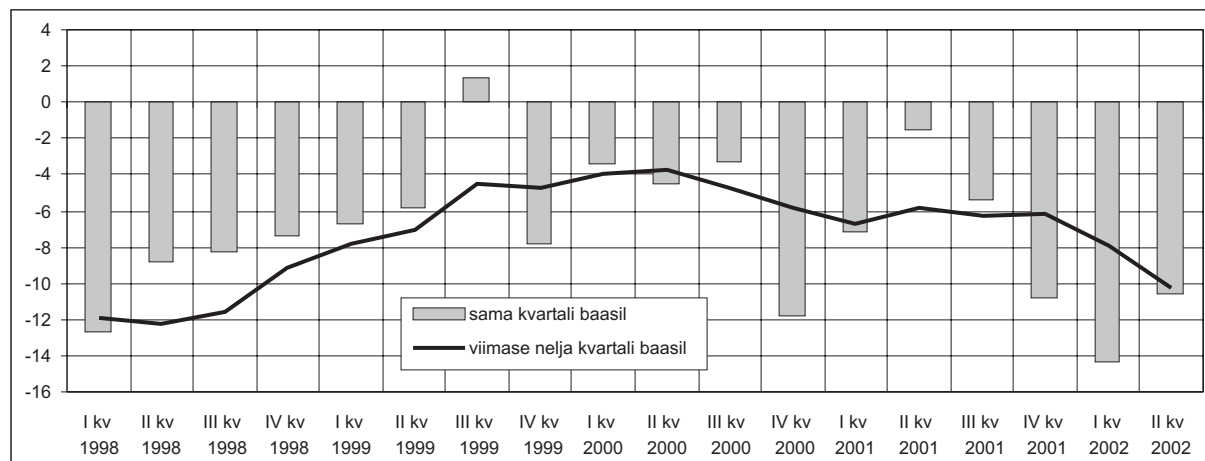

LÜHIÜLEVAADE

Jooksevkonto puudujäägiks kujunes 2002. aasta II kvartalis 3 miljardit krooni ehk ligikaudu 10,6% sama kvartali oodatava sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes. Võrreldes I kvartaliga oli puudujääk absoluutmahult 0,4 miljardi krooni võrra väiksem. Viimase nelja kvartali jooksevkonto negatiivse saldo suhe sama perioodi SKPsse on kasvanud ca 10,3%ni (vt joonis 1). Kuna kapitali- ja finantskonto 2,3 miljardi krooni suurune ülejääk jooksevkonto defitsiiti ei katnud, oli maksebilansi üldbilans negatiivne ning keskpanga kulla- ja välisvaluutareservid kahanesid 0,2 miljardi krooni võrra (vt tabel 1).

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Käesoleva aasta teise kvartali maksebilanss kinnitab, et mullu sügisel alanud suundumused nagu suletud sektori eeliskasv, pangalaenu kasvu kiirenemine ja säästmise alanemine, ei ole muutunud. Eesti majanduse võlakoores varasemast kiiremale suurenemisele viitab ka tõsiasi, et otseinvesteeringute sissevool ei katnud kogu rahastamisvajadust ning kasutati tuli ka välislaenamist ja varem kogutud rahavarusid. Juhul kui Eesti ekspordisektori väljavaated lähiajal radikaalselt ei parane, saab jooksevkonto puudujäägi langus rajaneda vaid laenukasvu aeglustumisel ja säästmise kasvul nii era- kui ka riigisektoris. Hooajalised tegurid ei saa olla välistasakaalu jätkusuutliku paranemise aluseks.

Kaupade ja teenuste kogubilansi puudujääk võrreldes I kvartaliga vähenes ja moodustas 2,2 miljardit krooni. Sisenõudluse kasv ning Eesti peamiste kaubanduspartnerite ebasoodne majanduskonjunktuur põhjustasid tänava II kvartalis väliskaubandusbilansi rekordilise, 5 miljardi krooni suuruse negatiivse saldo. Väliskaubanduse defitsiit suurenes võrreldes eelmise kvartaliga ligi miljard ning võrreldes 2001. aasta II kvartaliga 2 miljardit krooni.

Kaupade välja- ja sissevedu suurenes normaaleksporti ja -impordi kasvu tõttu, allhanked jäid I kvartali tasemele. Kaubaeksport kasvas eelkõige tänu vahetarbimis- ja tarbekaupadele, mille hulgas domineerisid puit ja sellest valmistatud tooted. Kaubaimportis suurenes nii investeerimis- kui ka tarbekaupade sissevedu, milles suurimat mõju saldole avaldasid transpordivahendid, masinad ja seadmed ning toidu- ja keemia-kaubad.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)¹

	1998	1999	2000	2001					2002	
	Kokku	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-6 760,2	-3 607,7	-5 093,4	-1 559,6	-401,2	-1 319,0	-2 631,0	-5 910,8	-3 465,8	-3 044,1
Kaupade ja teenuste bilanss	-7 676,2	-3 755,4	-3 569,0	-1 023,8	-289,6	-671,1	-1 660,5	-3 645,0	-2 532,5	-2 201,6
Kaubandusbilanss	-15 725,5	-12 096,9	-13 143,6	-3 041,1	-3 029,5	-3 789,0	-3 945,6	-13 805,2	-3 952,9	-5 026,3
Kaupade eksport f.o.b	37 786,3	36 995,2	56 345,9	16 192,4	15 965,0	12 301,8	14 183,2	58 642,4	13 105,6	14 561,7
Kaupade import f.o.b	-53 511,8	-49 092,1	-69 489,5	-19 233,5	-18 994,5	-16 090,8	-18 128,8	-72 447,6	-17 058,5	-19 588,0
Teenuste bilanss	8 049,3	8 341,5	9 574,6	2 017,3	2 739,9	3 117,9	2 285,1	10 160,2	1 420,4	2 824,7
Teenused: krediid	20 804,0	21 951,9	25 485,8	5 802,1	7 351,0	7 925,7	7 787,7	28 866,5	6 889,2	9 240,9
Teenused: deebet	-12 754,7	-13 610,4	-15 911,2	-3 784,8	-4 611,1	-4 807,8	-5 502,6	-18 706,3	-5 468,8	-6 416,2
Tulude bilanss	-1 164,0	-1 505,8	-3 483,4	-1 136,8	-915,9	-1 223,0	-1 650,4	-4 926,1	-1 501,4	-1 410,8
Tulud: krediid	1 871,8	1 964,3	2 008,0	594,6	657,3	707,6	1 035,2	2 994,7	636,9	744,5
Tulud: deebet	-3 035,8	-3 470,1	-5 491,4	-1 731,4	-1 573,2	-1 930,6	-2 685,6	-7 920,8	-2 138,3	-2 155,3
Ülekannete bilanss	2 080,0	1 653,5	1 959,0	601,0	804,3	575,1	679,9	2 660,3	568,1	568,3
Ülekanded: krediid	2 424,2	2 257,5	2 454,8	724,0	923,1	711,6	815,4	3 174,1	798,2	836,4
Ülekanded: deebet	-344,2	-604,0	-495,8	-123,0	-118,8	-136,5	-135,5	-513,8	-230,1	-268,1
Kapitali- ja finantskonto	6 869,8	5 916,6	7 512,1	-1 359,0	1 373,8	1 166,5	4 325,7	5 507,0	3 929,7	2 262,4
Kapitalikonto	25,2	17,8	278,5	16,3	44,6	11,4	17,7	90,0	39,0	46,1
Finantskonto	6 844,6	5 898,8	7 233,6	-1 375,3	1 329,2	1 155,1	4 308,0	5 417,0	3 890,7	2 216,3
Otseinvesteeringud	7 989,7	3 208,2	5 601,4	2 971,7	260,0	809,2	1 860,4	5 901,3	1 728,5	287,6
Välismaale	-81,7	-1 239,8	-1 043,1	-294,3	-1 327,3	-1 422,8	-483,9	-3 528,3	-308,1	-859,2
Eestisse	8 071,4	4 448,0	6 644,5	3 266,0	1 587,3	2 232,0	2 344,3	9 429,6	2 036,6	1 146,8
Portfelliinvesteeringud	-23,4	156,0	1 854,9	1 323,4	243,3	298,6	-236,0	1 629,3	-1 070,2	2 078,8
Nõuded	-127,9	-1 894,9	573,0	-62,4	83,5	546,8	-339,1	228,8	-1 109,0	43,8
Omandiväärtpaberid	500,8	187,0	53,3	431,4	-5,9	-30,9	-158,1	236,5	-6,0	38,5
Võlaväärtpaberid	-628,7	-2 081,9	519,7	-493,8	89,4	577,7	-181,0	-7,7	-1 103,0	5,3
Kohustused	104,5	2 050,9	1 281,9	1 385,8	159,8	-248,2	103,1	1 400,5	38,8	2 035,0
Omandiväärtpaberid	401,1	3 292,3	-538,8	-1,9	502,6	-143,7	211,4	568,4	315,7	517,3
Võlaväärtpaberid	-296,6	-1 241,4	1 820,7	1 387,7	-342,8	-104,5	-108,3	832,1	-276,9	1 517,7
Muud investeeringud	-1 121,7	2 534,6	-222,7	-5 670,4	825,9	47,3	2 683,6	-2 113,6	3 232,4	-150,1
Nõuded	-2 480,2	-1 651,2	-2 819,3	-5 271,3	-1 974,2	481,0	1 562,7	-5 201,8	-549,5	-636,1
Pikaajaline kapital	-786,5	421,8	-1 108,7	-536,4	-500,5	487,1	227,1	-322,7	274,1	97,0
Lühiajaline kapital	-1 693,7	-2 073,0	-1 710,6	-4 734,9	-1 473,7	-6,1	1 335,6	-4 879,1	-823,6	-733,1
Kohustused	1 358,5	4 185,8	2 596,6	-399,1	2 800,1	-433,7	1 120,9	3 088,2	3 781,9	486,0
Pikaajaline kapital	1 258,4	1 691,5	-549,9	695,5	838,0	139,6	141,3	1 814,4	963,2	-165,7
Lühiajaline kapital	100,1	2 494,3	3 146,5	-1 094,6	1 962,1	-573,3	979,6	1 273,8	2 818,7	651,7
Vead ja täpsustused	16,8	-511,3	-148,2	464,7	-294,9	-438,5	-57,7	-326,4	292,2	555,8
Üldbilanss	126,4	1 797,6	2 270,5	-2 453,9	677,7	-591,0	1 637,0	-730,2	756,1	-225,9
Reservid	-126,4	-1 797,6	-2 270,5	2 453,9	-677,7	591,0	-1 637,0	730,2	-756,1	225,9

¹ Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

Teenuste bilansi ülejääk suurenes II kvartalis sesoonselt võrreldes I kvartaliga kaks korda, kuid hoolimata teenuste ekspordi ja impordi kiirest kasvust võrreldes eelmise aasta sama perioodiga, jäi teenuste bilansi ülejääk 2001. aasta tasemele. Kõige tähtsama teenuseliigi – veoteenuste – eksport ja import suurenes võrreldes eelmise aastaga oluliselt (vastavalt 47 ja 70%), kuid positiivne saldo kasvas aastaga minimaalselt. Tähtsusest järgmise teenuseliigi – reisiteenuste – bilansi positiivne saldo kahanes võrreldes 2001. aastaga teenuste impordi kiirema kasvu tõttu. Siin oli oluline roll veondusfirmade sooduspakkumistel ja konkurentsi tihenemisel reisiteenuste turul.

Tulude ja ülekannete bilansid on võrreldes I kvartaliga vähe muutunud. Tulude netoväljavoolu maht oli 1,4 miljardit krooni, sellest peamise osa moodustasid II kvartalile iseloomulikud dividendide väljamaksud välismaistele otseinvestoritele. Ülekannete bilansi positiivne saldo oli nagu I kvartaliski 0,6 miljardit krooni.

Kapitali- ja finantskonto 2,3 miljardi kroonine positiivne saldo moodustus põhiliselt portfelliinvesteeringute sissevoolust.

Otseinvesteeringute saldo kujunes tänavu II kvartalis 0,3 miljardi krooni ulatuses positiivseks. Mitte-residendid investeerisid Eestisse 1,2 miljardit krooni ja Eesti otseinvesteeringud välismaal kasvasid 0,9 miljardi krooni võrra.

Üle poole Eestisse tehtud otseinvesteeringutest olid rahapaigutused omakapitali. Jaotamata kasumi juurdekasv kujunes dividendide jaotamise tõttu varasemate perioodidega võrreldes tagasihoidlikuks. Märkimisväärselt suurenesid Soome päritolu investeeringud, tegevusvaldkondadest eelistasid mitteresidendid kaubandust, kinnisvara- ja muud äriteenindust ning tööstust.

Ligi kaks kolmandikku välismaale paigutatud Eesti otseinvesteeringutest tehti laenukapitali vormis. Ülejäänud ulatuses suurenesid aksia(osa)investeeringud välismaistes tütar(sidus)ettevõtjates. Investeeringute peamiselt Läti ja Leetu ning suurimad investorid olid veonduse, laonduse ja side äriühingud ning finantsvahendajad.

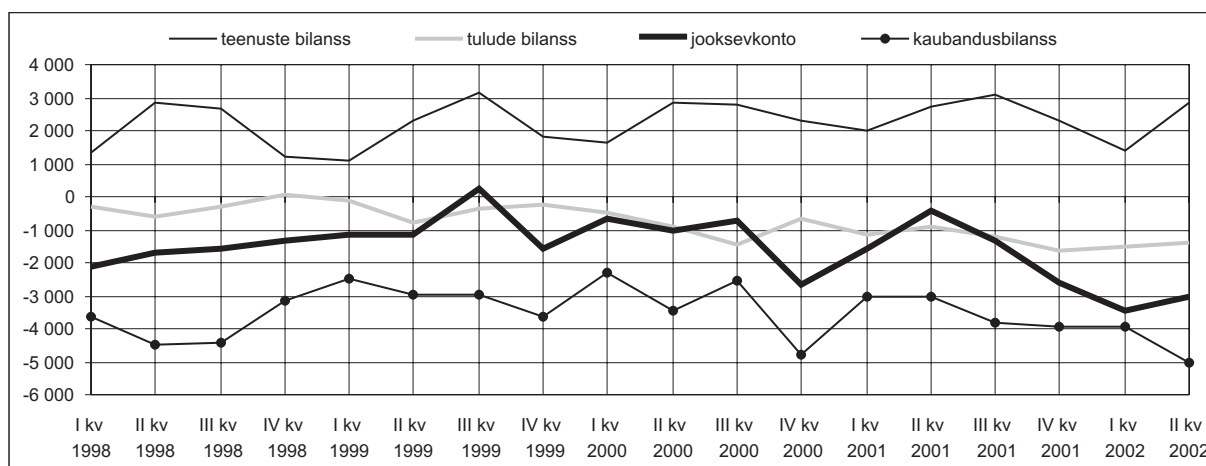
Portfelliinvesteeringute netosissevool moodustas II kvartalis 2,1 miljardit krooni. See oli valdavalt seotud omandi- ja võlaväärtpaberite kohustuste kasvuga, kusjuures valitsussektor emiteeris vaadeldaval perioodil võlaväärtpabereid 1,5 miljardi krooni eest. Poole miljardi krooni võrra suurenesid investeeringud ka krediidasutuste ja muu sektori ettevõtjate omandiväärtpaberitesse.

Muude investeeringute väljavool ületas nende sissevoolu ligikaudu 0,2 miljardi krooni võrra. Kvartali jooksul kasvasid muude investeeringute nõuded ligi 0,6 miljardit krooni ning kohustused ligi 0,5 miljardit krooni. Nõuete suurenemise peamiseks põhjuseks oli krediidasutuste välisaktiivate kasv. Kohustused kasvasid peamiselt tänu mitteresidentide suurenenud hoiustele Eesti krediidasutustes 0,7 miljardit krooni ning muu sektori kaubanduskrediidi võlgnevusele 0,8 miljardit krooni. Residendid aga vähendasid II kvartalis oma laenukohustusi mitteresidentide ees ligikaudu 1,8 miljardi krooni võrra.

JOOKSEVKONTO

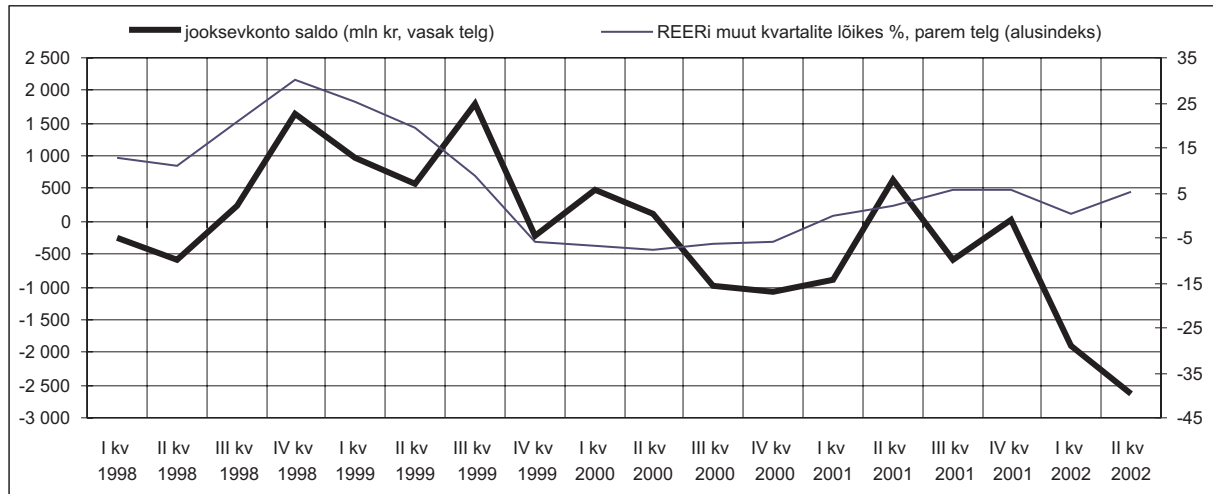
2002. aasta teise kvartali maksebilansi 3 miljardi kroonine jooksevkonto puudujääk suurendas oluliselt nelja viimase kvartali keskmist suhtelist puudujääki (vt joonis 1), viies selle 10,3%ni sisemajanduse koguproduktist. Eelmise aasta teise kvartaliga võrreldes suurenes jooksevkonto puudujääk 7,6 korda ehk 2,6 miljardit krooni.

Kõige suurem põhjus defitsiidi kasvus oli väliskaubanduse puudujäägi kasv (vt joonis 2) – 2 miljardit kr. eelmise aastaga võrreldes, väliskaubandusbilansi negatiivne saldo moodustas 17,5% SKP suhtes (esimeses

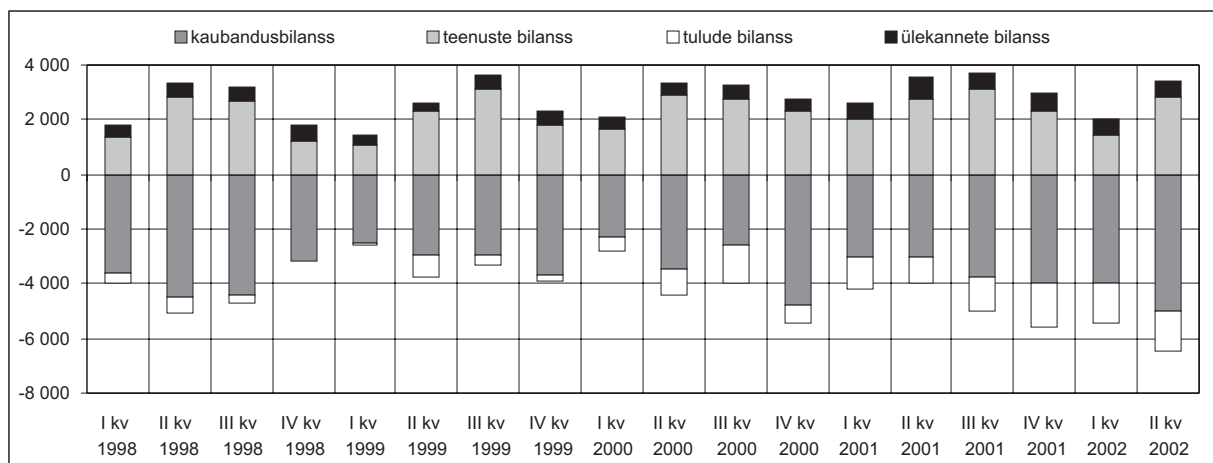
Joonis 2. Eesti maksebilansi jooksevkonto, väliskaubandusbilansi, teenuste bilansi ja tulude bilansi võrdlus (f.o.b hindades, mln kr)

kvartalis 16,4%, eelmise aasta samal ajal 11,7%). Välisõudluse vähenedes on kaupade eksport aastaga kahanenud 8,8%, import aga kasvanud 3,1%. Kui varasematel perioodidel oli jooksevkonto puudujäägi ja Eesti krooni efektiivse reaalkursi vahel nõrk korrelatsioon (vt joonis 3), siis teise kvartali muutustel puudub igasugune seos.

Joonis 3. Jooksevkonto defitsiidi ja REERi aastased muutused

Jooksevkonto puudujääki suurendas ka tulude bilansi negatiivse saldo kasv eelmise aastaga võrreldes 0,5 miljardit krooni. Jooksevkonto struktuuri dünaamikat (vt joonis 4).

Joonis 4. Jooksevkonto struktuur (mln kr)

Kaubad

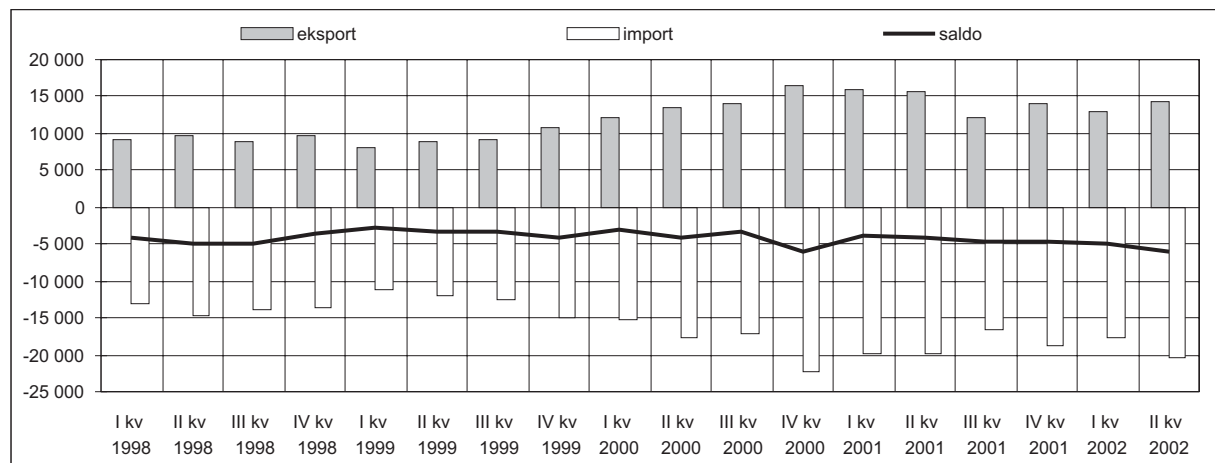
2002. aasta II kvartalis moodustas kaupade väljavedu 14,6 mld krooni, suurenedes eelmise kvartaliga võrreldes 11%, vähenedes samas 2001. aasta II kvartali suhtes 9%. Kaupade sissevedu f.o.b. hindades kasvas nii eelmise kvartali kui ka 2001. aasta II kvartaliga võrreldes vastavalt 15 ja 3% ning ulatus 19,6 mld kroonini (vt tabel 2). Kaubaimpordi ennakkasvu ja suuremate mahtude tõttu suurenes väliskaubanduse negatiivne saldo rekordilise 5 mld kroonini.

Tabel 2. Kaupade ekspordi ja impordi dünaamika

	Põhiekспорт			Põhiimport			Saldo (mln kr)
	Maht ¹ (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste ekspordis (%)	Maht ¹ (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste impordis (%)	
I kv 1998	9 120,9		68,4	12 738,8		81,7	-3 617,9
II kv 1998	9 750,7	6,9	63,0	14 259,6	11,9	83,1	-4 508,9
III kv 1998	9 017,7	-7,5	59,8	13 468,8	-5,5	80,0	-4 451,1
IV kv 1998	9 897,0	9,8	67,4	13 044,6	-3,1	78,3	-3 147,6
1998	37 786,3	18,7	64,5	53 511,8	12,7	80,8	-15 725,5
I kv 1999	8 226,5	-16,9	67,5	10 720,6	-17,8	78,8	-2 494,1
II kv 1999	8 882,6	8,0	61,1	11 865,6	10,7	77,9	-2 983,0
III kv 1999	9 177,0	3,3	58,0	12 145,8	2,4	77,5	-2 968,8
IV kv 1999	10 709,1	16,7	65,3	14 360,1	18,2	78,9	-3 651,0
1999	36 995,2	-2,1	62,8	49 092,1	-8,3	78,3	-12 096,9
I kv 2000	12 260,9	14,5	70,2	14 587,7	1,6	80,4	-2 326,8
II kv 2000	13 495,8	10,1	66,9	16 955,8	16,2	81,7	-3 460,0
III kv 2000	14 026,6	3,9	66,7	16 588,3	-2,2	79,7	-2 561,7
IV kv 2000	16 562,6	18,1	64,5	21 357,7	28,8	83,1	-4 795,1
2000	56 345,9	52,3	66,8	69 489,5	41,5	81,4	-13 143,6
I kv 2001	16 192,4	-2,2	73,6	19 233,5	-9,9	83,6	-3 041,1
II kv 2001	15 965,0	-1,4	68,5	18 994,5	-1,2	80,5	-3 029,5
III kv 2001	12 301,8	-22,9	60,8	16 090,8	-15,3	77,0	-3 789,0
IV kv 2001	14 183,2	15,3	64,6	18 128,8	12,7	76,7	-3 945,6
2001	58 642,4	4,1	67,0	72 447,6	4,3	79,5	-13 805,2
I kv 2002	13 105,6	-7,6	65,5	17 058,5	-5,9	75,7	-3 952,9
II kv 2002	14 561,7	11,1	61,2	19 588,0	14,8	75,3	-5 026,3

¹ Maksebilansi väliskaubanduse osabilansi andmed.

Kaupade eksport põhikaubandusstatistika¹ järgi oli 14,4 ja import c.i.f. hindades 20,4 mld krooni (vt joonis 5). Väliskaubanduspuudujääk suurenes eelmise aasta I kvartaliga võrreldes 2 mld krooni võrra ja moodustas 6 miljardit krooni.

Joonis 5. Eesti väliskaubandusbilanss (mln kr)

¹ Järgnev analüüs ei sisalda Eesti Panga Statistikaosakonna poolt maksebilansi väliskaubandusbilansile tehtud täiendusi (kapitalikaupade remont, välisriikidest ostetud proviant jt.). Import on c.i.f. hinnas ja analüüsitud kaupleva maa järgi.

Eesti Panga väliskaubandusanalüüsides kasutatakse põhikaubanduse süsteemi (special trade system), st eksport ei sisalda eelnevalt tollilattu imporditud kaupade taasväljavedu ega vormistamist vee- ja õhusõidukite varudeks. Import ei sisalda imporditud kaupade tolliladustamist, lisatud on kaupade tarned tollilaost vabaks ringluseks ja töötuseks.

Eesti ekspordis on toimunud positiivne pööre: **normaaleksporti**² maht ja osatähtsus on võrreldes töötluskaupade väljaveoga oluliselt suurenenud (vt tabel 3). Üle 60% normaaleksportid moodustasid **vahetarbimiskaubad**, kus domineerisid puit ja puidutooted. Siiski on töötlemata ja vähetöödeldud puidu kõrval tunduvalt suurenenud töömahukamate artiklite – puidust kokkupandavate ehitiste ja mitmesuguste ehitusdetailide – väljavedu. **Vahetarbimiskaupadena** eksporditi ka turvavõid, värve, lakke, metallkonstruktsioone ja metallijäätmeid. **Tarbekaupade** väljavedu hõlmas normaaleksportid ligi kolmandiku ja koosnes peamiselt mitmesugusest mööblist, toidukaupadest (kala- ja piimatooted) ning tekstiilitööstuse toodangust. **Kapitalikaupade** osa normaaleksportis oli väike, suuremad ekspordiartiklid olid haagised ja mitmesugused mõõteriistad.

Tabel 3. Põhieksport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhieksportis (%)			Muutus (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Normaaleksport	9 178,0	8 808,2	10 199,9	58,2	68,2	70,9	15,8	11,1
kapitalikaubad	523,7	441,0	553,3	3,3	3,4	3,8	25,5	5,6
vahetarbimiskaubad	5 815,3	5 334,4	6 311,6	36,9	41,3	43,9	18,3	8,5
tarbekaubad	2 710,5	2 832,3	3 067,4	17,2	21,9	21,3	8,3	13,2
mujal spetsifitseerimata kaubad	128,5	200,5	267,6	0,8	1,6	1,9	33,4	108,2
Töötluskaupade väljavedu	6 579,3	4 097,9	4 189,7	41,8	31,8	29,1	2,2	-36,3
kapitalikaubad	2 481,6	869,5	845,6	15,7	6,7	5,9	-2,7	-65,9
vahetarbimiskaubad	3 129,4	2 304,5	2 354,8	19,9	17,9	16,4	2,2	-24,8
tarbekaubad	968,1	920,1	985,7	6,1	7,1	6,8	7,1	1,8
mujal spetsifitseerimata kaubad	0,1	3,8	3,7	0,0	0,0	0,0	-2,6	2 894,3
Kokku	15 757,3	12 906,1	14 389,6	100,0	100,0	100,0	11,5	-8,7

Töötluskaupade väljavedu on pärast suurt langusperioodi 2001. aasta suvel jäänud suhteliselt stabiilseks. Üle poole töötluskaupadest olid **vahetarbimiskaubad**, millest enamuse moodustasid mobiilsidevahendite osad, järgnesid mitmesugused kaablid ja raudkonstruktsioonide detailid. **Tarbekaupadena** veeti välja tekstiilitooteid, **kapitalikaupadena** mobiiltelefone ja trafosid.

Sisekäibesse suunatud impordi ehk normaalimpordi kasvu mõjutasid nii eelmise kvartali kui ka 2001. aasta II kvartali suhtes kõik lõpptarbimisgrupid (vt tabel 4). **Vahetarbimiskaubad** hõlmasid normaalimpordist 46% ja koosnesid laias valikust detailidest metallitööpinkidele, mootorsõidukitele, raudkon-

Tabel 4. Põhiimport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhiimportis (%)			Muutus (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Import vabaks ringluseks (normaalimport)	14 570,4	14 204,1	16 664,9	73,7	80,2	81,7	17,3	14,4
kapitalikaubad	2 500,1	2 344,9	2 880,8	12,6	13,2	14,1	22,9	15,2
vahetarbimiskaubad	6 445,5	6 768,9	7 643,0	32,6	38,2	37,5	12,9	18,6
tarbekaubad	3 874,2	3 574,8	4 186,6	19,6	20,2	20,5	17,1	8,1
mujal spetsifitseerimata kaubad	1 750,6	1 515,5	1 954,5	8,9	8,6	9,6	29,0	11,7
Töötluskaupade sissevedu	5 199,4	3 514,8	3 731,1	26,3	19,8	18,3	6,2	-28,2
kapitalikaubad	733,7	790,3	830,8	3,7	4,5	4,1	5,1	13,2
vahetarbimiskaubad	4 160,7	2 439,2	2 602,5	21,0	13,8	12,8	6,7	-37,5
tarbekaubad	304,4	273,1	282,9	1,5	1,5	1,4	3,6	-7,1
mujal spetsifitseerimata kaubad	0,6	12,2	14,9	0,0	0,1	0,1	22,7	2 548,1
Kokku	19 769,8	17 718,8	20 396,0	100,0	100,0	100,0	15,1	3,2

² Normaaleksport – Eestis toodetud kaupade ja Eesti juriidilistele isikutele kuuluvate kaupade väljavedu; ei hõlma töötluskaupade väljavedu. Normaalimport – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks; ei hõlma sissevedu töötlemiseks.

ruktsioonidele, arvutitele, elektriseadmetele jne. **Tarbekaupade** sissevedu moodustas neljandiku, suuremad kaubaartiklid olid sõiduautod, ravimid, tubakatooted ja mööbel. **Kapitalikaupadena** imporditi sisekäibesse mitmesuguseid transpordivahendeid (kaubaveoautod, traktorid, haagised), teetöomasinaid, arvuteid ja mobiilsidevahendeid.

Suur **väliskaubanduspuudujääk** peegeldas kasvanud sisenõudlust kõikides lõpptarbimise lõigetes (vt tabel 5). Töötluskaupade sisse- ja väljaveo aastatagune 1,4 mld kroonine ülejääk on asendunud märksa tagasihoidlikuma numbriga, ent seda eelkõige mahtude vähenemise tõttu.

Tabel 5. Väliskaubandussaldo lõpptarbimise järgi (mln kr)

	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Normaaleksporti ja -impordi vahe	-5 392,4	-5 395,8	-6 465,0
kapitalikaubad	-1 976,4	-1 903,9	-2 327,5
vahetarbimiskaubad	-630,2	-1 434,5	-1 331,4
tarbekaubad	-1 163,8	-742,5	-1 119,1
mujal spetsifitseerimata kaubad	-1 622,0	-1 315,0	-1 686,9
Töötluskaupade välja- ja sisseveo vahe	1 379,9	583,1	458,6
kapitalikaubad	1 747,9	79,1	14,8
vahetarbimiskaubad	-1 031,3	-134,6	-247,7
tarbekaubad	663,8	647,0	702,8
mujal spetsifitseerimata kaubad	-0,4	-8,4	-11,3
Kokku	-4 012,5	-4 812,7	-6 006,4

Riikide ühenduste lõikes vähenes aastataguse perioodiga võrreldes kaupade **väljavedu** Euroopa Liitu (vt tabel 6), mis on seletatav mobiilsidevahendite töötamise vähenemisega Eestis. Eksport Soome, Rootsi ja Saksamaale hõlmas 72% kogueksportidest Euroopa Liitu ja ulatus 7 mld kroonini. Kesk- ja Ida-Euroopa riikide seas domineerisid lähinaabrid Läti ja Leedu, järgnesid Ungari ja Poola. SRÜ riikide seas olid esireas Venemaa ja Ukraina. Tasub märkimist, et Eesti suurendas oma ekspordi naaberriikidesse Läti, Leetu ja Venemaale nii 2001. aasta II kvartali kui ka eelmise kvartaliga võrreldes. Muude riikide seas olid suuremateks partneriteks Norra, USA, Korea ja Šveits. Vabatsooni ekspordi ootele paigutati kaup 0,5 mld krooni väärtuses.

Tabel 6. Põhieksport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muutus (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Euroopa Liidu riigid	11 302,3	8 945,0	9 736,0	71,7	69,3	67,7	8,8	-13,9
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	1 709,5	1 623,6	1 845,4	10,8	12,6	12,8	13,7	8,0
SRÜ riigid	615,9	591,0	672,8	3,9	4,6	4,7	13,9	9,2
Ülejäänud riigid	1 500,2	1 484,2	1 600,6	9,5	11,5	11,1	7,8	6,7
Vabatsoon	629,4	262,4	534,9	4,0	2,0	3,7	103,8	-15,0
Kokku	15 757,3	12 906,1	14 389,6	100,0	100,0	100,0	11,5	-8,7

Kaupade sissevedu vähenes SRÜ riikidest (vt tabel 7), eelkõige Venemaalt ja Valgevenest. Euroopa Liidu esikolmik oli taas Soome, Saksamaa ja Rootsi. Neile järgnes Itaalia, mis on küllalt suureks impordi-partneriks tõusnud metallitööstuspinkide osade sisseveoga. Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest suurendasid nii Leedu, Läti kui Poola tunduvalt tarneid Eestisse. SRÜ riikide esikolmik oli Venemaa, Ukraina ja Valgevene. Suuremad importijad muudest riikidest olid Hongkong, Jaapan, Hiina, USA, Norra ja Šveits.

Väliskaubandusbilanss oli puudujäägiga kõikide riikide ühenduste lõikes (vt tabel 8).

Tabel 7. Põhiimport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muutus (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Euroopa Liidu riigid	13 855,7	12 019,3	13 952,4	70,1	67,8	68,4	16,1	0,7
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	2 380,0	2 047,6	2 619,4	12,0	11,6	12,8	27,9	10,1
SRÜ riigid	2 020,2	1 888,9	1 809,8	10,2	10,7	8,9	-4,2	-10,4
Ülejäänud riigid	1 513,9	1 763,0	2 014,5	7,7	9,9	9,9	14,3	33,1
Kokku	19 769,8	17 718,8	20 396,0	100,0	100,0	100,0	15,1	3,2

Tabel 8. Väliskaubandussaldo riikide ühenduste järgi (mln kr)

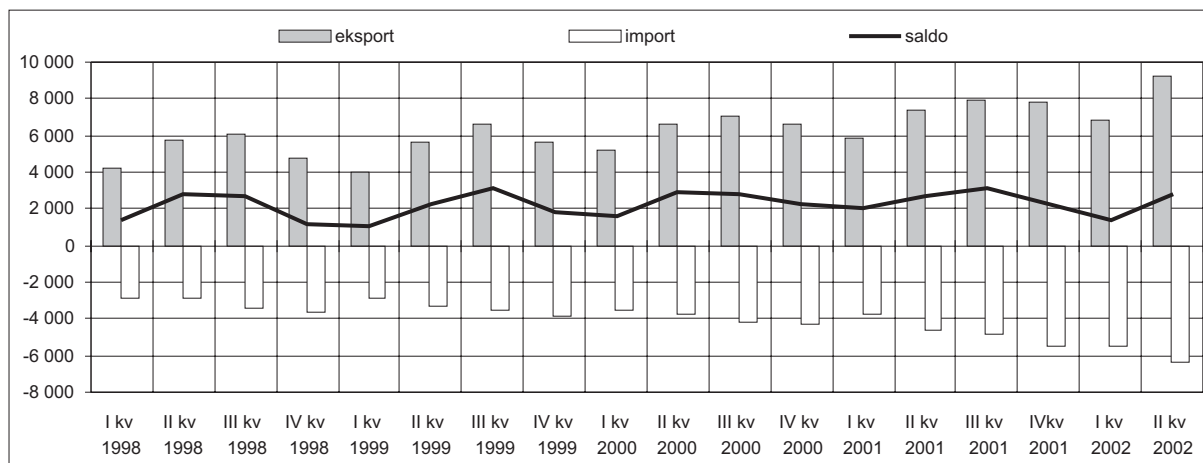
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Euroopa Liidu riigid	-2 553,4	-3 074,3	-4 216,4
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	-670,5	-424,0	-774,0
SRÜ riigid	-1 404,3	-1 297,9	-1 137,0
Ülejäänud riigid	-13,8	-278,8	-413,9
Vabatsoon	629,4	262,4	534,9
Kokku	-4 012,5	-4 812,7	-6 006,4

Teenused

Teenuste bilansi ülejääk moodustas 2002. aasta teises kvartalis 2,8 miljardit krooni, mis oli 3,1% suurem kui eelmise aasta samal perioodil (vt tabel 9). Teenuste bilansi positiivne saldo suureneb teises kvartalis hooajaliselt reisi- ja veoteenuste suurenevate mahtude toel. Sel aastal oli teenuste bilansi ülejäägi kasv I kvartaliga võrreldes kahekordne. Tavalisest sesoonest kasvust kiirem oli nii teenuste ekspordi kui ka impordi kasv (vastavalt 34 ja 17% esimese kvartaliga võrreldes, vt joonis 6).

Tabel 9. Teenuste eksport ja import

	Eksport			Import			Saldo	
	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
I kv 1998	4 212,2	-15,7	31,6	2 860,2	-8,3	18,3	1 352,0	-28,1
II kv 1998	5 729,2	36,0	37,0	2 908,9	1,7	16,9	2 820,3	108,6
III kv 1998	6 069,7	5,9	40,2	3 376,1	16,1	20,0	2 693,6	-4,5
IV kv 1998	4 792,9	-21,0	32,6	3 609,6	6,9	21,7	1 183,3	-56,1
I kv 1999	3 962,6	-17,3	32,5	2 887,6	-20,0	21,4	1 075,0	-9,2
II kv 1999	5 659,5	42,8	38,9	3 361,3	16,4	21,9	2 298,2	113,8
III kv 1999	6 648,3	17,5	42,0	3 517,9	4,7	22,5	3 130,4	36,2
IV kv 1999	5 681,5	-14,5	34,7	3 843,6	9,3	21,2	1 837,9	-41,3
I kv 2000	5 195,3	-8,6	29,8	3 554,2	-7,5	19,6	1 641,1	-10,7
II kv 2000	6 666,1	28,3	33,1	3 793,4	6,7	18,3	2 872,7	75,0
III kv 2000	7 004,7	5,1	33,3	4 225,8	11,4	20,3	2 778,9	-3,3
IV kv 2000	6 619,7	-5,5	28,6	4 337,8	2,7	16,9	2 281,9	-17,9
I kv 2001	5 802,1	-12,4	26,4	3 784,8	-12,7	16,4	2 017,3	-11,6
II kv 2001	7 351,0	26,7	31,5	4 611,1	21,8	19,5	2 739,9	35,8
III kv 2001	7 925,1	7,8	39,2	4 807,8	4,3	20,2	3 117,3	13,8
IV kv 2001	7 787,7	-1,7	35,4	5 502,6	14,5	22,5	2 285,1	-26,7
I kv 2002	6 889,2	-11,5	34,5	5 468,8	-0,6	24,3	1 420,4	-37,8
II kv 2002	9 240,9	34,1	38,8	6 416,2	17,3	24,7	2 824,7	98,9

Joonis 6. Teenuste bilansi dünaamika (mln kr)

Teenuste bilanss paranes eelmise aastaga võrreldes veo- ja valitsusteenuste osas, ülejäänud teenuste osas muutus bilanss halvemaks: positiivne saldo vähenes või negatiivne saldo suurenes (vt tabel 10).

Tabel 10. Teenuste bilansi saldod olulisemate teenuseliikide järgi

	Saldo (mln kr)			Osatähtsus (%)		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Veoteenused	1 293,2	1 165,1	1 420,9	47,2	82,0	50,3
Reisiteenused	1 818,0	809,0	1 736,2	66,4	57,0	61,5
Ehitusteenused	27,8	-54,9	-13,8	1,0	-3,9	-0,5
Äriteenused	4,1	-50,8	-116,6	0,1	-3,6	-4,1
Valitsusteenused	-416,9	-429,6	-197,6	-15,2	-30,2	-7,0
Muud	13,7	-18,4	-4,4	0,5	-1,3	-0,2
Teenused kokku	2 739,9	1 420,4	2 824,7	100,0	100,0	100,0

Teenuste eksport suurenes aastaga 26% (vt tabel 11). Esiletoomist väärrib ehitusteenuste ekspordi 3,2kordne aastakasv. Keskmisest kiiremini kasvas veel veo- ja valitsusteenuste eksport (vastavalt 47 ja 36%).

Tabel 11. Teenuste eksport olulisemate teenuseliikide järgi

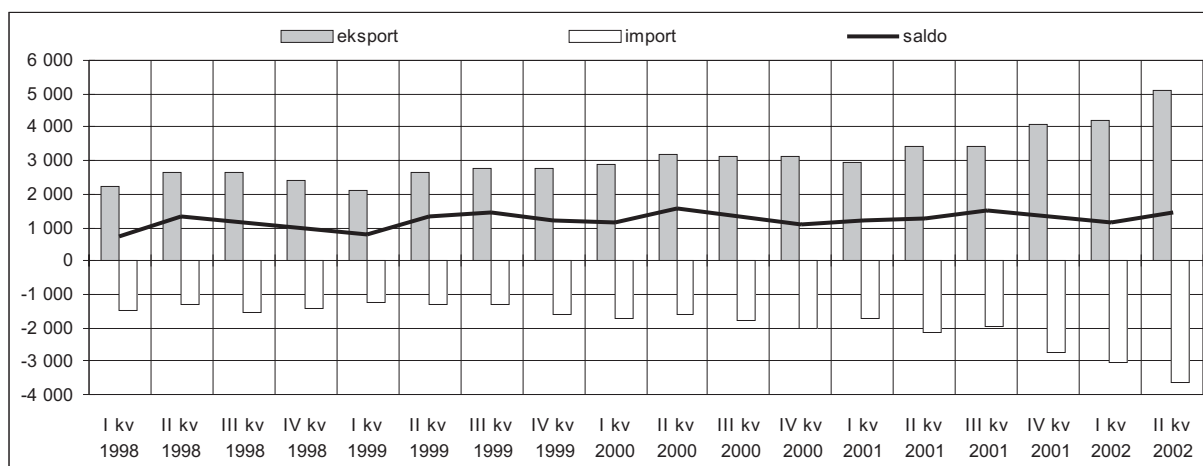
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Veoteenused	3 448,8	4 198,4	5 075,2	46,9	60,9	54,9	20,9	47,2
sh kaubavedu	1 538,2	2 728,2	3 119,5	20,9	39,6	33,8	14,3	102,8
reisijatevedu	779,8	439,6	835,9	10,6	6,4	9,0	90,2	7,2
muud veoteenused	1 130,8	1 030,6	1 119,8	15,4	15,0	12,1	8,7	-1,0
Reisiteenused	2 626,2	1 567,7	2 721,3	35,7	22,8	29,4	73,6	3,6
Ehitusteenused	90,7	153,8	292,7	1,2	2,2	3,2	90,3	222,7
Äriteenused	863,5	703,8	795,2	11,7	10,2	8,6	13,0	-7,9
Valitsusteenused	30,5	29,2	41,6	0,4	0,4	0,5	42,5	36,4
Muud	291,3	236,3	314,9	4,0	3,4	3,4	33,3	8,1
Teenused kokku	7 351,0	6 889,2	9 240,9	100,0	100,0	100,0	34,1	25,7

Teenuste import kasvas aastaga 39% (vt tabel 12), kusjuures keskmisest kiirem kasv oli nagu ekspordigi puhul veo- ja ehitusteenuste osas (vastavalt 70% ja 4,9 korda).

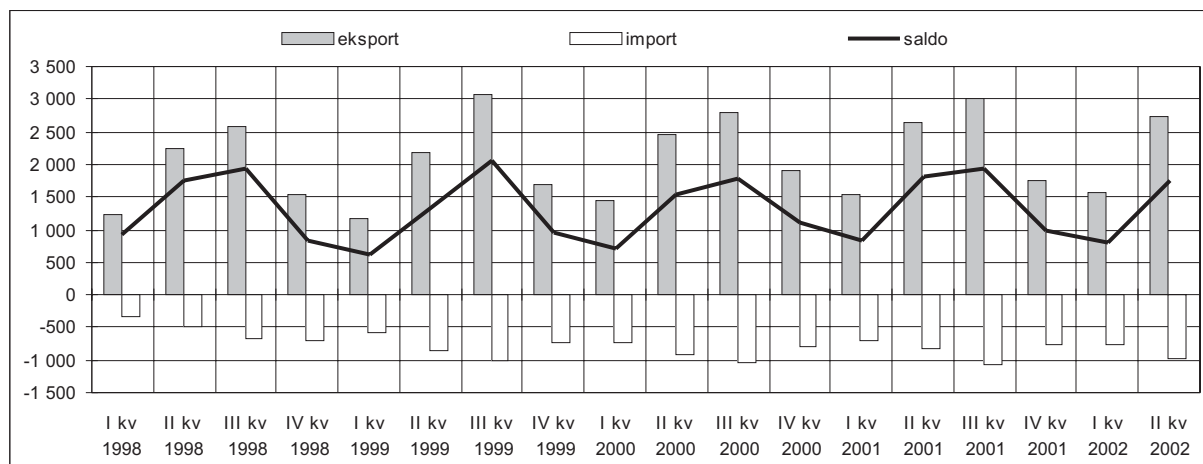
Tabel 12. Teenuste import olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Veeteenused	2 155,6	3 033,3	3 654,3	46,7	55,5	57,0	20,5	69,5
sh kaubavedu	1 581,8	2 465,1	2 928,9	34,3	45,1	45,6	18,8	85,2
reisijatevedu	296,4	263,3	363,3	6,4	4,8	5,7	38,0	22,6
muud veeteenused	277,4	304,9	362,1	6,0	5,6	5,6	18,8	30,5
Reisiteenused	810,2	758,7	985,1	17,6	13,9	15,4	29,8	21,6
Ehitusteenused	62,9	208,7	306,5	1,4	3,8	4,8	46,9	387,3
Äriteenused	859,4	754,6	911,8	18,6	13,8	14,2	20,8	6,1
Valitsusteenused	447,4	458,8	239,2	9,7	8,4	3,7	-47,9	-46,5
Muud	275,6	254,7	319,3	6,0	4,7	5,0	25,4	15,9
Teenused kokku	4 611,1	5 468,8	6 416,2	100,0	100,0	100,0	17,3	39,1

Veeteenused on saanud Eesti tähtsaimaks teenuseliigiks – nende ekspordi osatähtsus on 55% kogu teenuste ekspordist ja impordil 57% kogu teenuste impordist. Kõige kiirem oli kasv kaubavedude osas: ekspordikasvas aastaga 2 korda ja impordil 85%. Seejuures kaubavedu maismaatranspordiga kasvas aastaga ligikaudu 2,4 korda. Veeteenuste ekspordi ja impordi dünaamikat vt joonis 7.

Joonis 7. Veeteenuste bilanss (mln kr)

Joonis 8. Reisiteenuste bilanss (mln kr)

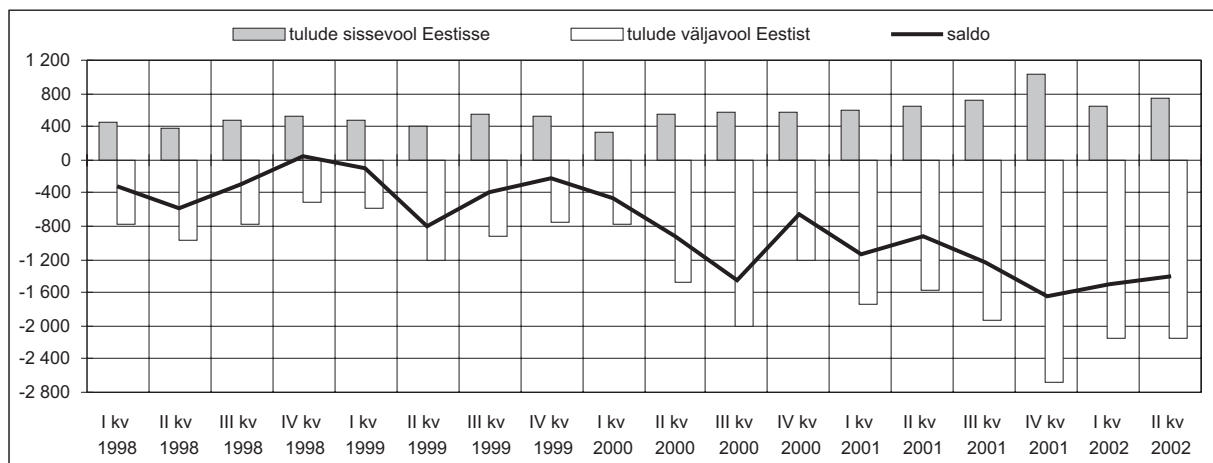
Reisiteenuste saldo kahanes aastaga 4,5%, sest teenuste eksport kasvas aeglasemalt kui import (vastavalt 4 ja 22%, vt joonis 8). Eestit külastanud välismaalaste arv on eelmise aastaga võrreldes vähe muutunud: kahanes soomlaste ja SRÜ riikidest pärit külaliste arv, suurenes aga Skandinaaviast ja mujalt Euroopa Liidust tulnud külaliste arv. Eesti reisifirmad teenisid turistidelt 14% enam kui aasta tagasi. Turismikonjunktuuri madalseisust tingitud sooduspakkumised on eestlaste reisimishuvi vaid tõstnud: välismaad külastanud eestlaste arv kasvas aastaga 10%, reisifirmade käive eestlaste teenindamisel kasvas 25%. Reisifirmade aruande järgi olid eestlaste populaarsemad sihtriigid naabermaade kõrval veel Saksamaa, Suurbritannia, Hispaania, Itaalia ja USA

Tulud

2002. aasta teises kvartalis moodustas **tulude bilansi** negatiivne saldo 1,4 miljardit krooni, kasvades aastaga 54% (vt tabel 13). Võrreldes eelmise kvartaliga on tulude netoväljavool kahanenud kaks kvartalit järjest (teises kvartalis 6%, vt joonis 9). Kogu tulude väljavool toimus otseinvesteeringutuluna, sest portfelliinvesteeringu tulu netosissevool ületas minimaalselt muu investeeringutulu netoväljavoolu.

Tabel 13. Tulude bilanss (mln kr)

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	-819,8	-1 527,4	-1 466,1	89,5	101,7	103,9	-4,0	78,8
sh tulu põhikapitalilt	-747,7	-1 481,8	-1 410,5	81,6	98,7	100,0	-4,8	88,6
tulu võlgadelt (intressid)	-72,1	-45,6	-55,6	7,9	3,0	3,9	21,9	-22,9
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-3,9	142,9	126,8	0,4	-9,5	-9,0	-11,3	
Tulu muudelt investeeringutelt	-124,4	-139,0	-89,6	13,6	9,3	6,4	-35,5	-28,0
Muud tulud	32,2	22,1	18,1	-3,5	-1,5	-1,3	-18,1	-43,8
Tulud kokku	-915,9	-1 501,4	-1 410,8	100,0	100,0	100,0	-6,0	54,0

Joonis 9. Tulude bilanss (mln kr)

Tulude sissevool moodustas teises kvartalis 745 miljonit krooni ja kasvas aastaga 13% (vt tabel 14), kusjuures kogu kasv tuli otseinvesteeringutulu kaudu.

Tulude väljavool moodustas teises kvartalis 2,2 miljardit krooni, kasvades aastaga 37% (vt tabel 15). Kui otseinvesteeringutulu väljavool kasvas aastaga 90%, siis ülejäänud investeeringuliikide tulusus on eelmise aastaga võrreldes kahanenud.

Tabel 14. Tulude sissevool Eestisse

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	4,2	109,5	99,2	0,6	17,2	13,3	-9,4	2 261,9
sh tulu põhikapitalilt	-24,4	87,7	73,0	-3,7	13,8	9,8	-16,8	-399,2
tulu võlgadelt (intressid)	28,6	21,8	26,2	4,4	3,4	3,5	20,2	-8,4
Tulu portfelliinvesteeringutelt	426,0	323,9	425,9	64,8	50,9	57,2	31,5	0,0
Tulu muudelt investeeringutelt	191,5	177,0	197,4	29,1	27,8	26,5	11,5	3,1
Muud tulud	35,6	26,5	22,0	5,4	4,2	3,0	-17,0	-38,2
Tulude sissevool kokku	657,3	636,9	744,5	100,0	100,0	100,0	16,9	13,3

Tabel 15. Tulude väljavool Eestist

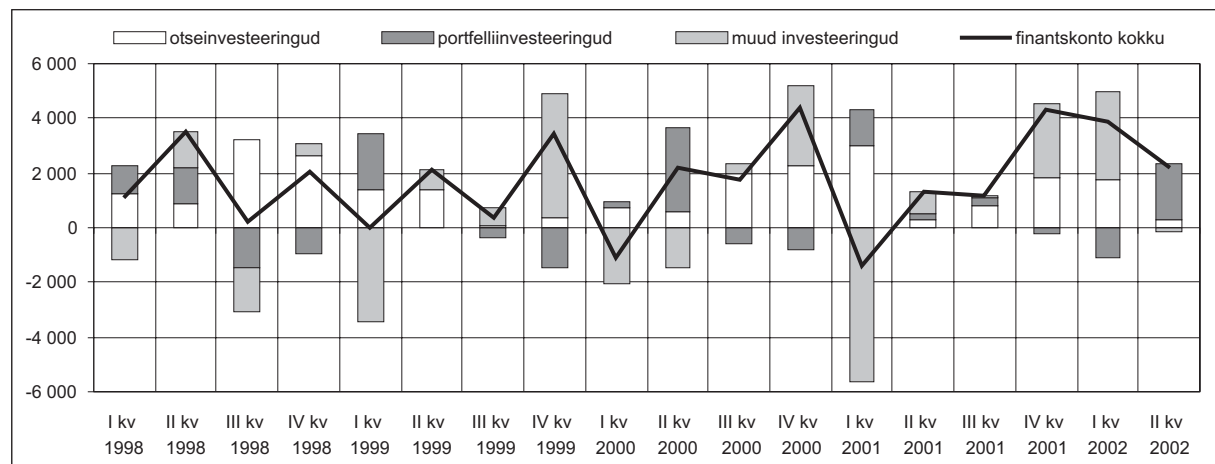
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	-824,0	-1 636,9	-1 565,3	52,4	76,6	72,6	-4,4	90,0
sh tulu põhikapitalilt	-723,3	-1 569,5	-1 483,5	46,0	73,4	68,8	-5,5	105,1
tulu võlgadelt (intressid)	-100,7	-67,4	-81,8	6,4	3,2	3,8	21,4	-18,8
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-429,9	-181,0	-299,1	27,3	8,5	13,9	65,2	-30,4
Tulu muudelt investeeringutelt	-315,9	-316,0	-287,0	20,1	14,8	13,3	-9,2	-9,1
Muud tulud	-3,4	-4,4	-3,9	0,2	0,2	0,2	-11,4	14,7
Tulude väljavool kokku	-1 573,2	-2 138,3	-2 155,3	100,0	100,0	100,0	0,8	37,0

Ülekanded

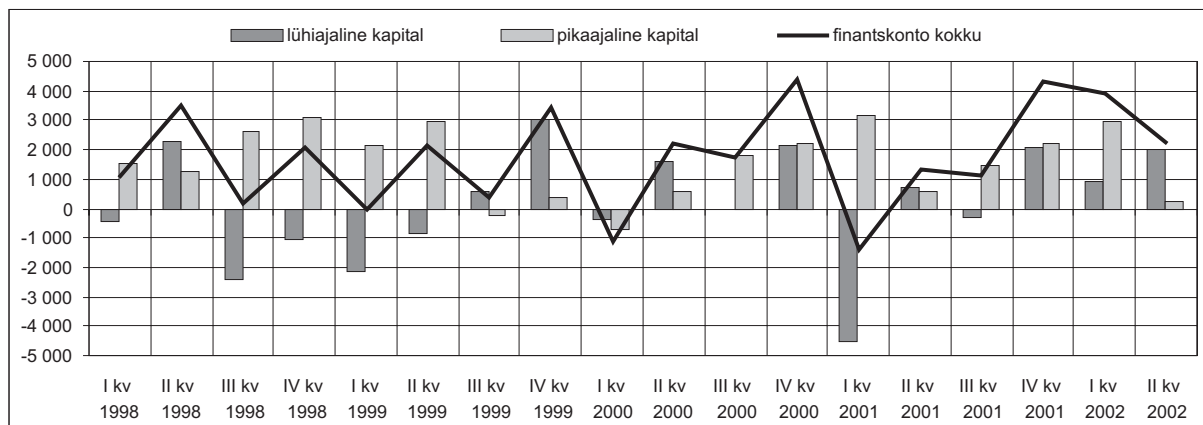
Ülekannete bilansi positiivne saldo moodustas teises kvartalis 568 miljonit krooni, jäädes esimese kvartali tasemele. Eelmise aasta II kvartaliga võrreldes on ülekannete netosissevool kahanenud baasperiodi erandlikult kõrge krediti ja sel aastal suurenenud deebetis tõttu.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO

Kapitali- ja finantskonto ülejääk oli 2002. aasta II kvartalis 2,3 miljardit krooni. Finantskonto struktuurist annavad liikide ja tähtaegade lõikes ülevaate joonised 10 ja 11.

Joonis 10. Muutused välisinvesteeringukapitali voogude struktuuris (mln kr)

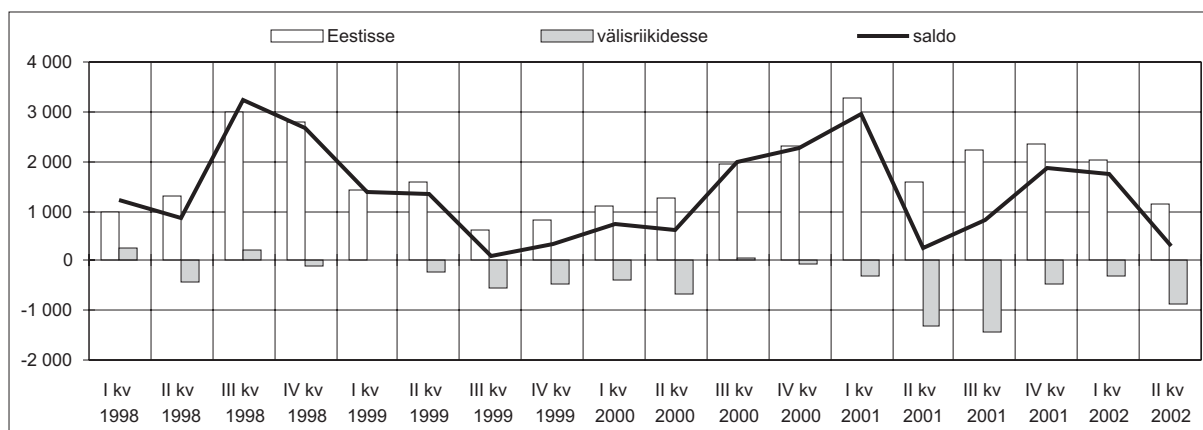
Joonis 11. Finantskonto tähtajaline struktuur (mln kr)

Otseinvesteeringud

Otseinvesteeringute saldo kujunes 2002. aasta II kvartalis 0,3 miljardi krooni ulatuses positiivseks. Eestisse investeeriti mitteresidentide poolt 1,2 miljardit krooni ja Eesti otseinvesteeringud välismaal kasvasid 0,9 miljardi krooni (vt tabel 16; joonis 12). 13% finantskonto ülejäägist moodustas netootseinvesteeringute sissevool.

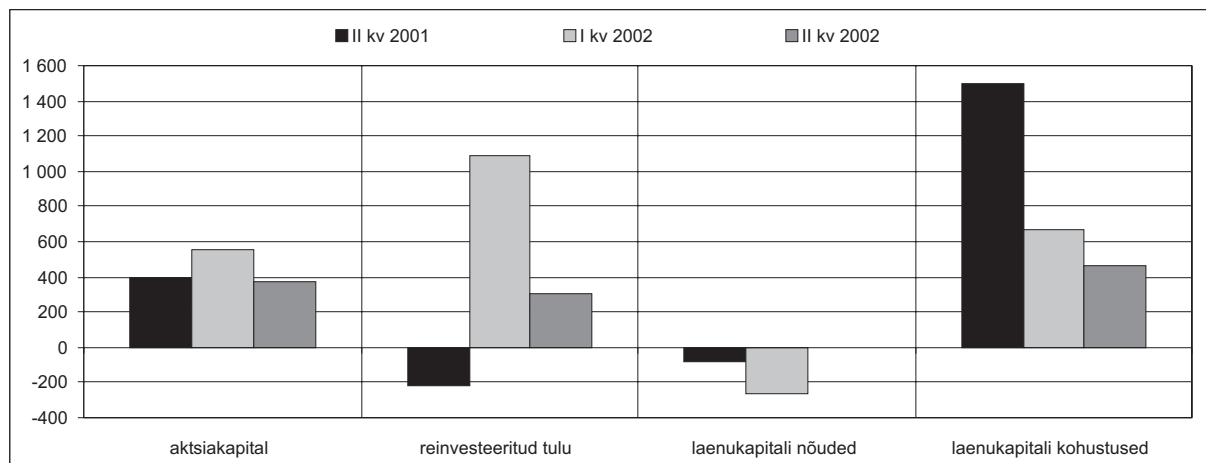
Tabel 16. Otseinvesteeringute struktuur

	Eestisse						Välismaale					
	mln kr			Osatähtsus (%)			mln kr			Osatähtsus (%)		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Aksia(osa)kapital	394,0	549,5	377,5	24,8	27,0	32,9	-1 036,7	-83,4	-277,5	78,1	27,1	32,3
Sissevool	858,9	798,6	629,5	54,1	39,2	54,9	14,4	15,8	21,2	-1,1	-5,1	-2,5
Väljavool	-464,9	-249,1	-252,0	-29,3	-12,2	-22,0	-1 051,1	-99,2	-298,7	79,2	32,2	34,8
Reinvesteeringutulu	-222,3	1 084,1	304,6	-14,0	53,2	26,6	52,5	-80,8	-53,3	-4,0	26,2	6,2
Nõuded	-1 996,2	-652,7	-1 523,1	-125,7	-41,1	-95,9	-43,4	-103,4	-140,0	-2,7	-6,5	-8,8
Kohustused	1 773,9	1 736,8	1 827,7	111,7	109,4	115,1	95,9	22,6	86,7	6,0	1,4	5,5
Laenukapital (neto)	1 124,9	-98,7	750,3	70,9	-4,8	65,4	-336,2	-137,9	-514,6	25,3	44,8	59,9
Kaubanduskrediit	340,6	-269,6	119,9	21,5	-13,2	10,5	4,3	-117,1	-32,8	-0,3	38,0	3,8
Lühiajalised laenud	443,1	311,9	172,5	27,9	15,3	15,0	-102,8	-30,2	97,9	7,7	9,8	-11,4
Pikaajalised laenud	341,2	-141,0	457,9	21,5	-6,9	39,9	-237,7	9,4	-579,7	17,9	-3,1	67,5
Muud rahapaigutused	291,1	501,7	-285,6	18,3	24,6	-24,9	-6,9	-6,0	-13,8	0,5	1,9	1,6
Kokku	1 587,7	2 036,6	1 146,8	100,0	100,0	100,0	-1 327,3	-308,1	-859,2	100,0	100,0	100,0

Joonis 12. Otseinvesteeringud (mln kr)

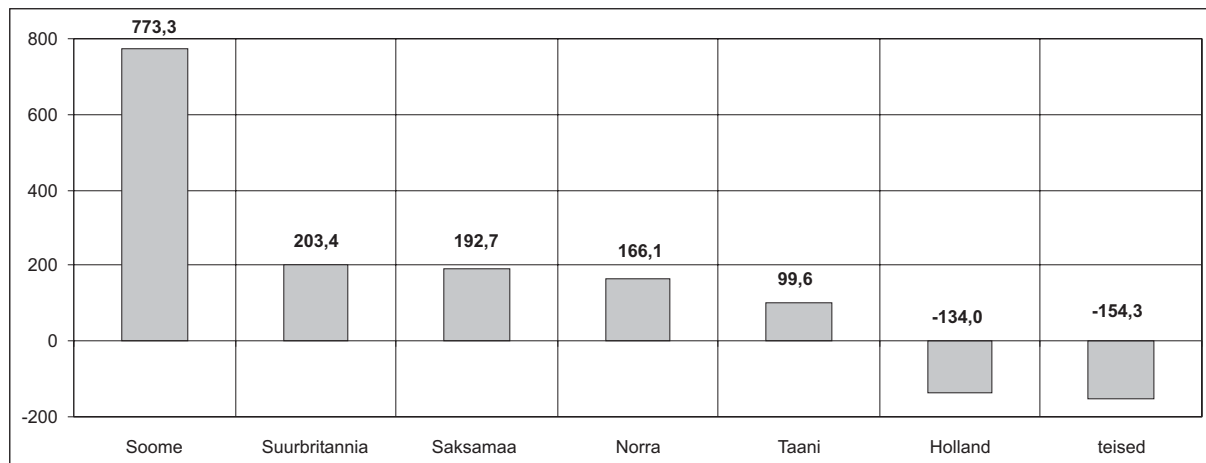
Välismaiste otseinvesteeringute juurdevool jäi viimase paari aasta väikseimaks. Otseinvesteeringute mahu vähenemise põhjustas välisinvestoritele kuuluva tulu väljavõtmine, mis valdavalt toimub majandusaasta esimesel poolel. Üle poole Eestisse paigutatud otseinvesteeringutest olid omakapitali investeeringud, millest omakorda poole moodustasid reinvesteeritud tulud. Välisosalusega ettevõtjate majandustegevus oli endiselt edukas, sest kvartali jooksul mitteresidentidele kuuluv osa kasumist kasvas 1,8 miljardi krooni võrra. Kui eelmisel perioodil toimus pikaajalise laenukapitali tagasivool, siis II kvartalis suurenesid pikaajalised kohustused otseinvesteeriija ees ligi pool miljardit krooni. Samuti kasvasid välisosalusega ettevõtjate lühiajalised võlad (vt joonis 13).

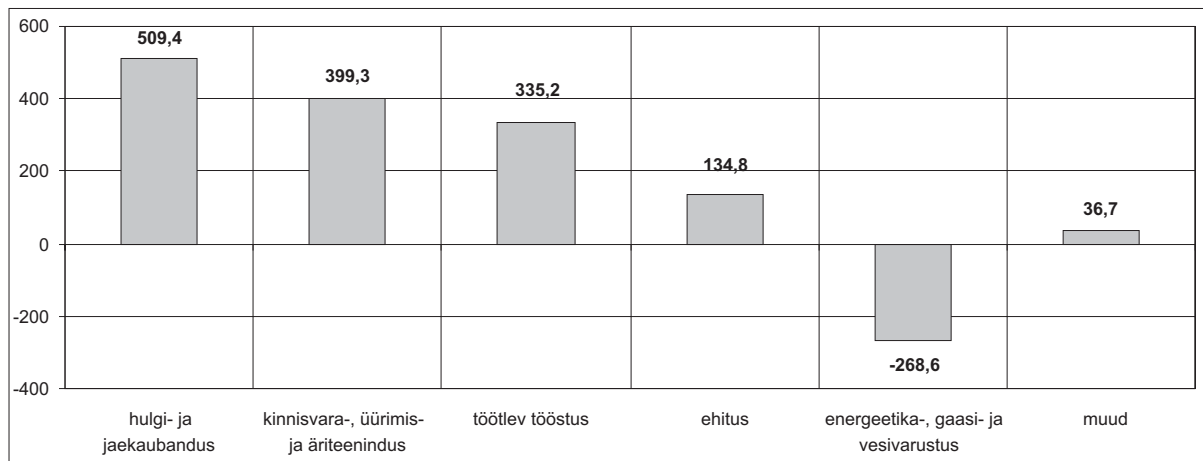
Joonis 13. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

Kaks kolmandikku otseinvesteeringute sissevoolust oli Soome päritoluga ning ligi pool sellest paigutati veonduse, laonduse ja side valdkonda. Üldkokkuvõttes suurenesid enam investeeringud kaubanduses, kinnisvara- ja muus äriteeninduses ning tööstuses (vt joonised 14 ja 15).

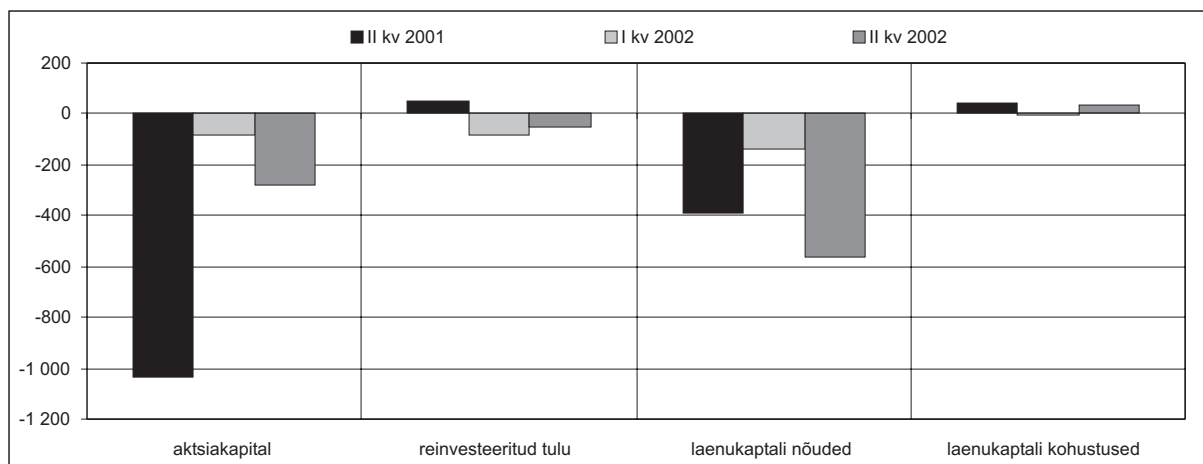
Otseinvesteeringute väljavool oli viimase kolme kvartali suurim. Ligi kaks kolmandikku välismaale paigutatud otseinvesteeringutest tehti laenukapitali vormis ning ülejäänul ulatuses kasvasid aktsia(osa)-investeeringud välismaistes tütar(sidus)ettevõtjates. Pikaajalised otseinvesteeringud kasvasid välismaal aktsia(osa)kapitali, jaotamata kasumi ja pikaajaliste laenude näol enam kui 900 miljoni krooni võrra (vt joonis 16).

Joonis 14. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur riigiti 2002. aasta II kvartalis (mln kr)

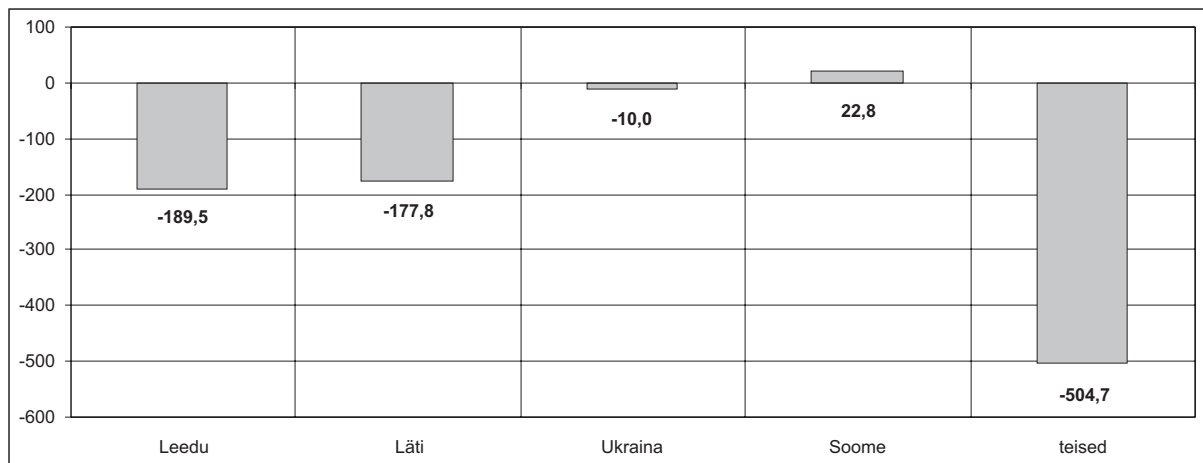

Joonis 15. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur tegevusalaati 2002. aasta II kvartalis (mln kr)

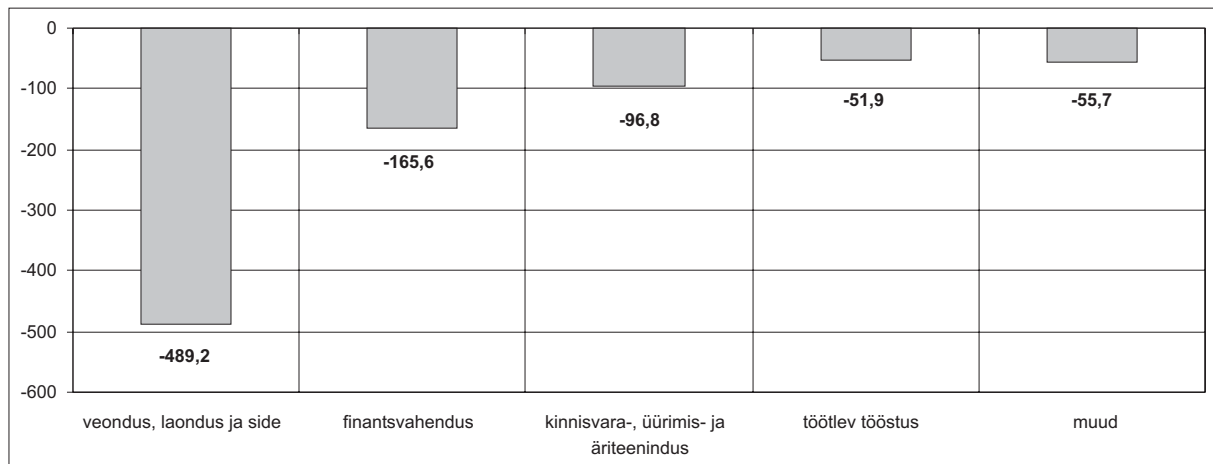

Joonis 16. Välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

Investeeriti peamiselt Lätti ja Leetu ning suurimad investorid olid veonduse, laonduse ja side äriühingud ning finantsvahendajad (vt joonised 17 ja 18).

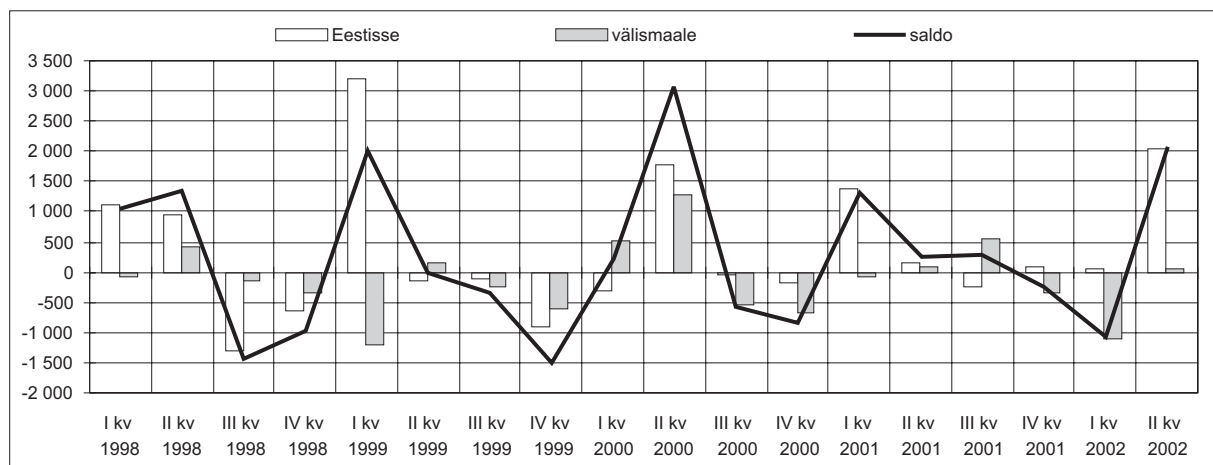
Joonis 17. 2002. aasta II kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud riigiti (mln kr)

Joonis 18. 2002. aasta II kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud tegevusalati (mln kr)

Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringute netosissevool oli II kvartalis ligikaudu 2,1 miljardit krooni ning see oli valdavalt seotud valitsussektori võlaväärtpaberite emissiooniga (vt joonis 19 ja tabel 17).

Joonis 19. Portfelliinvesteeringud (mln kr)

Tabel 17. Portfelliinvesteeringud väärtpaperite liigi ja majandussektorite järgi (mln kr)

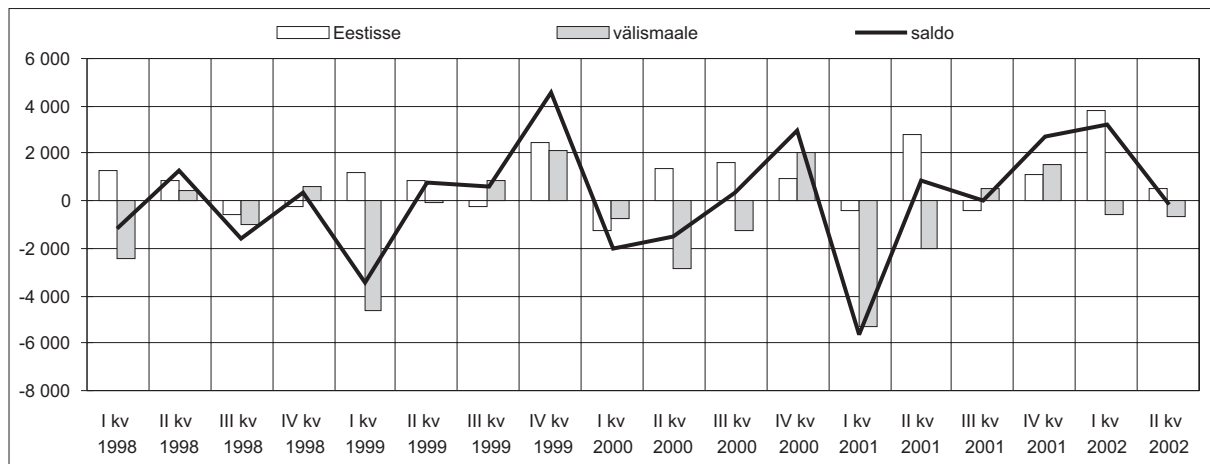
	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Portfelliinvesteeringud kokku	83,5	-1 109,0	43,8	159,8	38,8	2 035,0	243,3	-1 070,2	2 078,8
sh omandiväärtpaberid	-5,9	-6,0	38,5	502,6	315,7	517,3	496,7	309,7	555,8
krediidiasutused	5,7	4,9	-3,6	462,2	-161,9	187,4	467,9	-157,0	183,8
muud sektorid	-11,6	-10,9	42,1	40,4	477,6	329,9	28,8	466,7	372,0
võlaväärtpaberid	89,4	-1 103,0	5,3	-342,8	-276,9	1 517,7	-253,4	-1 379,9	1 523,0
keskpank	81,8						81,8		0,0
valitsussektor	12,5	-192,9	-417,5	-55,8	-1,5	1 507,6	-43,3	-194,4	1 090,1
krediidiasutused	-8,9	-460,9	-29,8	-548,0	-198,4	6,2	-556,9	-659,3	-23,6
muud sektorid	4,0	-449,2	452,6	261,0	-77,0	3,9	265,0	-526,2	456,5

Portfelliinvesteeringunõuded vähenesid kvartali jooksul ligikaudu 43 miljoni krooni võrra. Residentid vähendasid oma investeeringuid nii mitteresidentide poolt emiteeritud omandi- kui võlaväärtpaberitesse, vastavalt 38,5 ja 5,3 miljonit krooni.

Portfelliinvesteeringukohustused suurenesid vaadeldaval perioodil 2,0 miljardi krooni võrra. Erakordne kapitali sissevool oli tingitud valitsussektori suuremahulisest võlakirjaemissioonist, mille maht ulatus 1,5 miljardi kroonini. Kohustuste kasvu toetasid ka tehingud omandiväärtpaberitega, mille tulemusena suurenesid mitteresidentide portfelliinvesteeringud muu sektori ettevõtete omakapitali 329,9 miljoni krooni võrra ning pangaaktsiatesse 187,4 miljoni võrra.

Muud investeeringud

Muu investeeringukapitali väljavool ületas nende sissevoolu 150 miljoni krooniga. Perioodi jooksul kasvasid muude investeeringute nõuded ligikaudu 636 miljonit krooni ja kohustused 486 miljonit krooni (vt joonis 20, tabelid 18 ja 19).

Joonis 20. Muud investeeringud (mln kr)

Tabel 18. Muud investeeringud kapitali liigi järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Muud investeeringud kokku	-1 974,2	-549,5	-636,1	2 800,1	3 781,9	486,0	825,9	3 232,4	-150,1
sh kaubanduskrediit	-777,1	42,2	-153,6	789,9	150,7	846,2	12,8	192,9	692,6
laenud	-580,3	-1 083,7	1 546,0	367,1	2 317,7	-1 854,2	-213,2	1 234,0	-308,2
hoiused	-502,0	380,9	-1 423,2	1 098,6	1 340,0	775,3	596,6	1 720,9	-647,9
muu kapital	-114,8	111,1	-605,3	544,5	-26,5	718,7	429,7	84,6	113,4

Muude investeeringute nõuete suurenemine II kvartali jooksul oli valdavalt seotud krediidasutuste ja valitsussektori välisaktivade kasvuga kogusummas 1,4 miljardit krooni, kuid suurenesid ka kaubanduskrediidi nõuded 153 miljoni ja muud nõuded 605 miljoni krooni võrra. Samaaegselt aga vähendasid mitteresidentid oma laenukohustusi residentide ees 1,5 miljardi krooni võrra.

Muude investeeringute kohustused suurenesid perioodi jooksul 486 miljonit krooni. Kohustuste kasv oli peamiselt tingitud mitteresidentide suurenenud hoiustest Eesti krediidasutustes 0,7 miljardi krooni

Tabel 19. Muud investeeringud tähtaja järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Kokku	-1 974,2	-549,5	-636,1	2 800,1	3 781,9	486,0	825,9	3 232,4	-150,1
Pikaajaline kapital	-500,5	274,1	97,0	838,0	963,2	-165,7	337,5	1 237,3	-68,7
keskpank	-0,1	3,0	-0,1	-1,5			-1,6	3,0	-0,1
valitsussektor				-88,4	-13,3	-565,0	-88,4	-13,3	-565,0
krediidiasutused	47,8	148,5	-50,6	429,4	208,9	374,1	477,2	357,4	323,5
muud sektorid	-548,2	122,6	147,7	498,5	767,6	25,2	-49,7	890,2	172,9
Lühiajaline kapital	-1 473,7	-823,6	-733,1	1 962,1	2 818,7	651,7	488,4	1 995,1	-81,4
keskpank	-186,5	106,8	-64,5	-8,7	1 515,8	-478,0	-195,2	1 622,6	-542,5
valitsussektor	95,3	154,2	-686,1				95,3	154,2	-686,1
krediidiasutused	-398,7	-1 220,6	336,4	1 378,5	1 528,5	966,8	979,8	307,9	1 303,2
muud sektorid	-983,8	136,0	-318,9	592,3	-225,6	162,9	-391,5	-89,6	-156,0

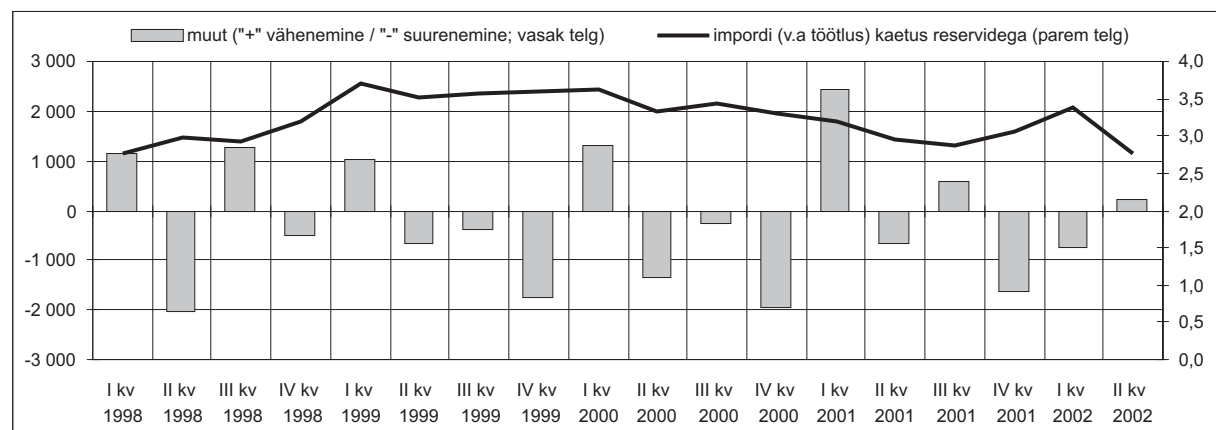
võrra. Samuti suurenesid kaubanduskrediidi kohustused ja muud kohustused, vastavalt 0,8 ja 0,7 miljardit krooni. Kapitali väljavoolu tingisid mitteresidentidele tagasimakstud laenud keskpanga, valitsuse ja muu sektori ettevõtete poolt kogusummas 1,8 miljardit krooni.

RESERVID

Kapitali sissevool kapitali- ja finantskontol ei katnud teises kvartalis jooksevkonto puudujääki, mistõttu maksebilanss tervikuna jäi puudujääki ning Eesti Panga kulla- ja välisvaluutareservid kahanesid 226 miljoni krooni võrra (vt tabel 20). Kuna kaupade import kasvas eelmise kvartaliga võrreldes, siis impordi kaetus reserveidga kahanes (vt joonis 21).

Tabel 20. Reserveid muutuse struktuur

	mln kr			Osatähtsus (%)		
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002
Kuld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sularaha ja hoiused	-351,1	-890,8	943,4	51,8	117,8	417,6
Väärtpaberid	-325,8	135,1	-717,3	48,1	-17,9	-317,5
omandiväärtpaberid				0,0	0,0	0,0
võlakirjad	59,7	515,3	-891,5	-8,8	-68,2	-394,6
rahaturuinstrumendid	-385,5	-380,2	174,2	56,9	50,3	77,1
Muud nõuded	-0,8	-0,4	-0,2	0,1	0,1	-0,1
Kokku	-677,7	-756,1	225,9	100,0	100,0	100,0

Joonis 21. Kulla- ja välisvaluutareservide muut (mln kr) ja impordi kaetus reserveidga (kvartalites)

EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA VÄLISVÕLG

30. juunil 2002

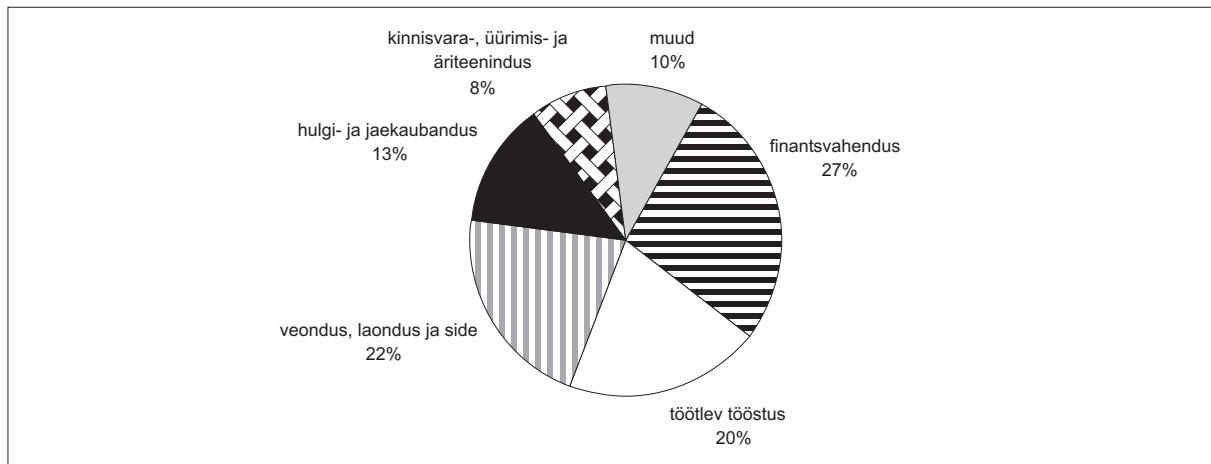
2002. a. II kvartali lõpuks ulatusid kõik Eestisse tehtud välisinvesteeringud 120 miljardi kroonini, millest 51,3% ehk 61,3 miljardit krooni moodustasid otseinvesteeringud, mis oma põhiosas välisvõlga ei suurenda (vt tabel 21). Välisotseinvestorid on enam kapitali paigutanud finantsvahendusse (27%

Tabel 21. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln kr)¹

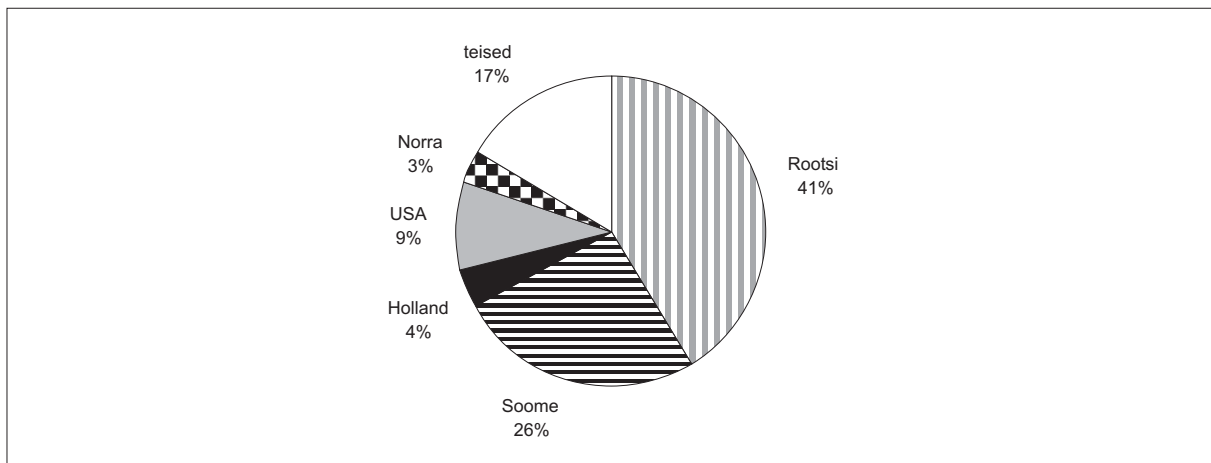
	31.03.02	Osatähtsus (%)	30.06.02	Osatähtsus (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)				
Otseinvesteeringud välismaal	8 051,6	13,8	8 945,1	15,1
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	5 187,1	8,9	5 494,0	9,3
Muu kapital	2 864,5	4,9	3 451,1	5,8
Portfelliinvesteeringud välismaal	8 825,6	15,1	8 675,1	14,6
Omandiväärtpaberid	419,8	0,7	389,4	0,7
Võlaväärtpaberid	8 405,8	14,4	8 285,7	14,0
Pikaajalised	5 194,4	8,9	5 255,2	8,9
Lühiajalised	3 211,4	5,5	3 030,5	5,1
Tuletisinstrumendid	158,6	0,3	175,4	0,3
Muud investeeringud välismaal	25 952,0	44,4	26 677,5	45,0
Kaubanduskrediit	5 083,0	8,7	5 317,7	9,0
Laenud	10 399,1	17,8	8 828,7	14,9
Pikaajalised	3 752,3	6,4	3 649,9	6,2
Lühiajalised	6 646,8	11,4	5 178,8	8,7
Hoiused	10 084,6	17,3	11 594,3	19,6
Muud nõuded	385,3	0,7	936,8	1,6
Reservid	15 436,8	26,4	14 772,9	24,9
VÄLISNÕUDED KOKKU	58 424,6	100,0	59 246,0	100,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)				
Otseinvesteeringud Eestis	62 252,4	52,7	61 349,0	51,3
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	49 894,8	42,3	48 542,7	40,6
Muu kapital	12 357,6	10,5	12 806,3	10,7
Portfelliinvesteeringud Eestis	14 972,1	12,7	17 060,3	14,3
Omandiväärtpaberid	8 853,9	7,5	9 413,3	7,9
Võlaväärtpaberid	6 118,2	5,2	7 647,0	6,4
Pikaajalised	6 059,4	5,1	7 590,1	6,4
Lühiajalised	58,8	0,0	56,9	0,0
Tuletisinstrumendid	110,8	0,1	118,1	0,1
Muud investeeringud Eestis	40 754,9	34,5	40 981,7	34,3
Kaubanduskrediit	6 276,6	5,3	7 163,4	6,0
Laenud	22 379,8	19,0	20 303,6	17,0
Pikaajalised	16 555,1	14,0	16 459,2	13,8
Lühiajalised	5 824,7	4,9	3 844,4	3,2
Hoiused	9 440,0	8,0	10 215,3	8,5
Muud kohustused	2 658,5	2,3	3 299,4	2,8
VÄLISKOHUSTUSED KOKKU	118 090,2	100,0	119 509,1	100,0
RAHVUSVAHELINE NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-59 665,6		-60 263,1	
sh lühiajaline positsioon	3 379,0		887,5	
pikaajaline positsioon	-63 044,6		-61 150,6	

¹ Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

otseinvesteeringutest), veondusse, laondusse ja sidsesse (22%) ning töötlevasse tööstusesse (20%; vt joonis 22). Põhiline osa otseinvesteeringutest on tulnud Rootsist (42%) ja Soomest (26%; vt joonis 23).

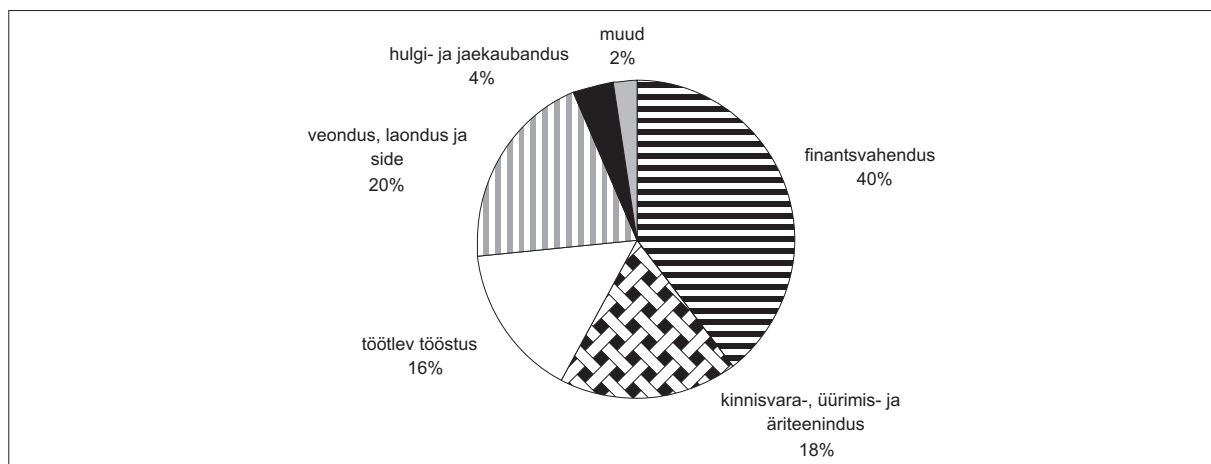

Joonis 22. Otseinvesteeringupositsioon Eestis tegevusalati 30. juunil 2002

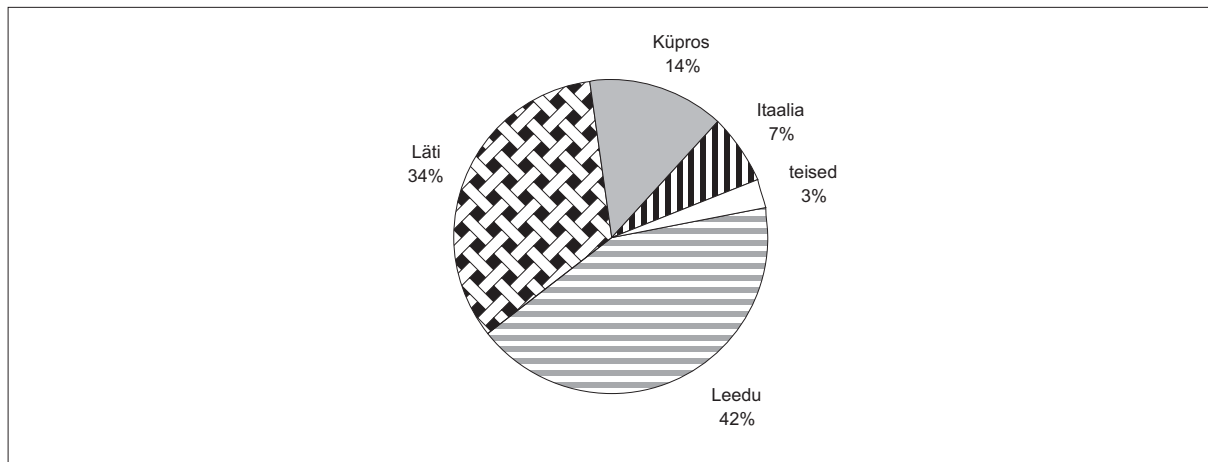
Joonis 23. Otseinvesteeringupositsioon Eestis riigiti 30. juunil 2002

Lisaks otseinvesteeringutele on Eestisse olulisel määral kapitali paigutatud muude investeeringute (laenuid, deposiidid jm) vormis (34,3%) ja portfelliinvesteeringutena (14,3%). Kvartali jooksul on kõige enam suurenenud portfelliinvesteeringud omandiväärtpaberite ja pikaajaliste võlaväärtpaberite kujul.

Joonis 24. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal tegevusalati 30. juunil 2002

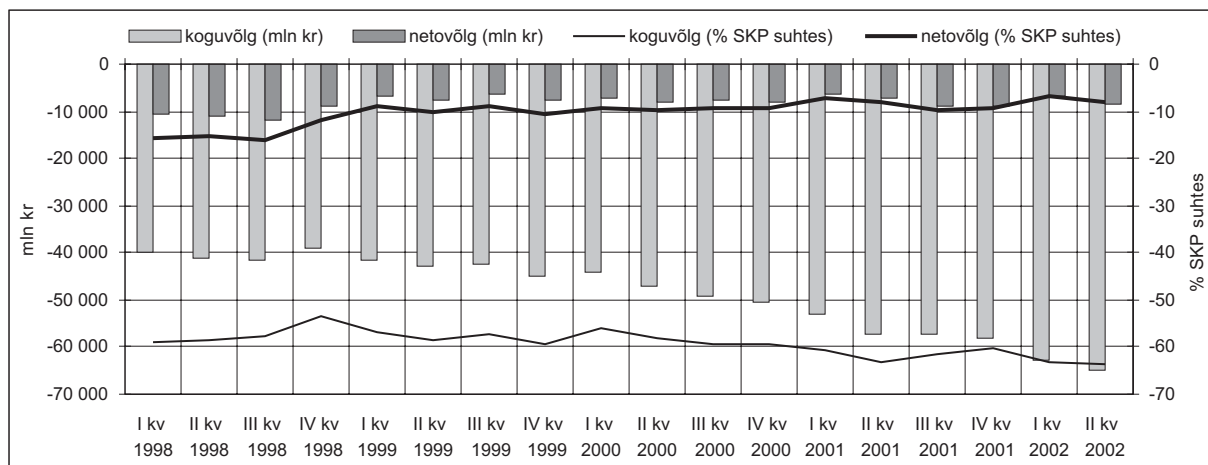
Eesti investeringud välisriikidesse moodustasid teise kvartali lõpuks 59,2 miljardit krooni. Suurema osa sellest moodustasid laenu, deposiidid ning keskpanga kulla ja välisreservid. Otseinvesteeringute osatähtsus kõigist välismaale tehtud investeeringutest on 15%. Eelistatumad majandussektorid on Eesti investorite jaoks finantsvahendus (40% kõigist otseinvesteeringutest välismaale), veondus, laondus ja side (20%) ning kinnisvara-, üürimis- ja äriteenindus (18%; vt joonis 24). Riigiti on kõige enam otseinvesteeringuid tehtud Leetu (42%) ja Läti (34%; vt joonis 25).

Joonis 25. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal riigiti 30. juunil 2002

Väliskohustuste ülekaalu tõttu oli Eesti netoinvesteeringupositsioon teise kvartali lõpul 60,3 miljardi krooni ulatuses negatiivne.

Eesti kõigi sektorite võlakohustused olid 30. juuni seisuga 64,9 miljardit krooni (64% viimase nelja kvartali SKP suhtes; ja netovälisvõlg (võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste vahe) 8,3 miljardit krooni (8,2% viimase nelja kvartali SKP suhtes; vt tabel 22). Eesti kogu- ja netovälisvõla dünaamikat vt joonis 26.

Joonis 26. Eesti majanduse bruto- ja netovälisvõlg (mln kr, vasak telg) ja % SKP suhtes (parem telg)

Tabel 22. Välisvõlg (mln kr)

	31.03.02	%	30.06.02	%
VÖLAKOHUSTUSED				
Lühiajalised	23 009,1	36,8	23 374,0	36,0
Valitsussektor	0,0	0,0	0,0	0,0
Keskpank	1 636,4	2,6	915,8	1,4
Krediitiasutused	12 692,1	20,3	13 678,6	21,1
Muud sektorid	8 680,6	13,9	8 779,6	13,5
Pikaajalised	39 584,5	63,2	41 489,5	64,0
Valitsussektor	2 976,5	4,8	3 766,6	5,8
Keskpank	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediitiasutused	8 836,0	14,1	9 228,9	14,2
Muud sektorid	27 772,0	44,4	28 494,0	43,9
KOGU VÄLISVÕLG	62 593,6	100,0	64 863,5	100,0
VÖLANÕUDED				
Lühiajalised	40 788,5	72,9	40 776,1	72,1
Valitsussektor	2 289,1	4,1	2 923,7	5,2
Keskpank	15 399,5	27,5	14 734,7	26,0
Krediitiasutused	13 460,0	24,0	13 146,2	23,2
Muud sektorid	9 639,9	17,2	9 971,5	17,6
Pikaajalised	15 188,2	27,1	15 797,5	27,9
Valitsussektor	1 254,3	2,2	1 721,9	3,0
Keskpank	14,1	0,0	12,8	0,0
Krediitiasutused	1 150,6	2,1	1 175,8	2,1
Muud sektorid	12 769,2	22,8	12 887,0	22,8
VÖLANÕUDED KOKKU	55 976,7	100,0	56 573,6	100,0
NETOVÄLISVÕLG				
Lühiajaline	17 779,4		17 402,1	
Valitsussektor	2 289,1		2 923,7	
Keskpank	13 763,1		13 818,9	
Krediitiasutused	767,9		-532,4	
Muud sektorid	959,3		1 191,9	
Pikaajaline	-24 396,3		-25 692,0	
Valitsussektor	-1 722,2		-2 044,7	
Keskpank	14,1		12,8	
Krediitiasutused	-7 685,4		-8 053,1	
Muud sektorid	-15 002,8		-15 607,0	
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-6 616,9		-8 289,9	

KLIENTIDE RAHVUSVAHELISED TEHINGUD EESTI PANGANDUSSÜSTEEMI VAHENDUSEL

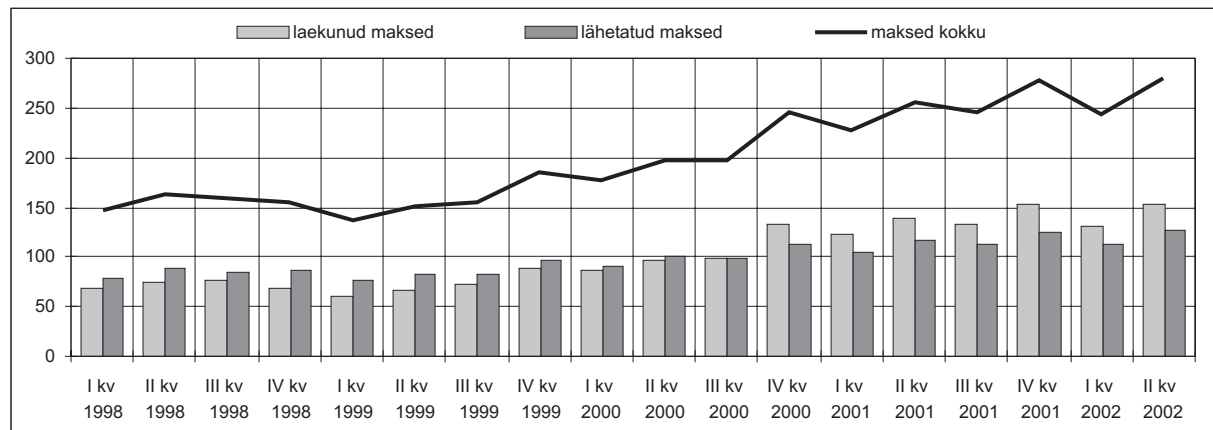
Tehingute arv ja käive

Rahvusvaheliste maksete³ arv suurenes 2002. a II kvartalis võrreldes eelmisega nii laekunud kui ka lähetatud maksete osas (vt tabel 23 ja joonis 27). Laekunud maksete kasvutempo oli kiirem, suurendades laekunud maksete arvu 16% võrreldes I kvartaliga. Lähetatud maksete arvu suurenemine ulatus 12%ni. Sarnaselt suurenes maksete arv ka eelmise aasta II kvartaliga võrreldes, laekunud maksete kasvuprotsent oli suurem (11%) kui lähetatud maksete arvu 8%line suurenemine.

³ Rahvusvahelised maksed ei sisalda residentide omavahelisi ja mitteresidentide omavahelisi tehinguid.

Tabel 23. Rahvusvaheliste maksete arv

	tuh tk			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Laekunud maksed	138,2	131,6	153,2	16,5	10,9
Lähetatud maksed	116,6	112,5	126,3	12,3	8,3
Kokku	254,8	244,1	279,0	14,3	9,5

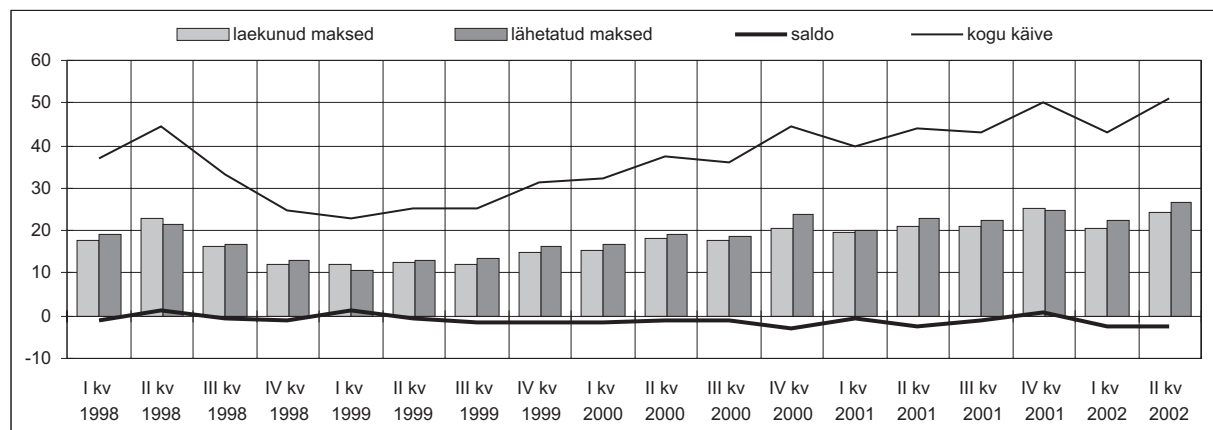

Joonis 27. Rahvusvaheliste maksete arv (tuh tk)

2002. a II kvartalis suurenes ka kommertsbankade klientide poolt teostatud rahvusvaheliste maksete käive enam-vähem võrdselt võrreldes eelmise kvartaliga ja sama perioodiga eelmisest aastast. Makseid laekus 20% ja lähetati 19% rohkem kui eelmises kvartalis ja vastavalt 17 ja 16% rohkem kui eelmise aasta II kvartalis (vt tabel 24 ja joonis 28). Laekunud maksete keskmine suurus oli 2002. a II kvartalis 159 300 krooni, lähetatud maksete keskmine suurus – 212 500 krooni (2002. a I kvartalis vastavalt 154 400 ja 201 200 krooni).

Tabel 24. Rahvusvaheliste maksete käive

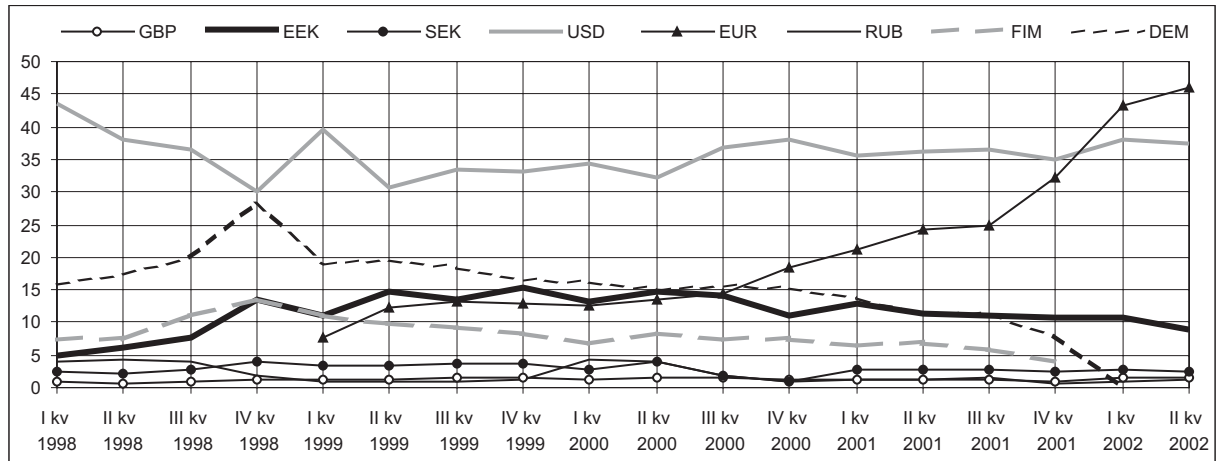
	mld kr			Muut (%)	
	II kv 2001	I kv 2002	II kv 2002	II kv 2002/ I kv 2002	II kv 2002/ II kv 2001
Laekunud maksed	20,9	20,3	24,4	20,1	17,0
Lähetatud maksed	23,1	22,6	26,8	18,6	16,1
Kokku	44,0	42,9	51,2	19,5	16,5

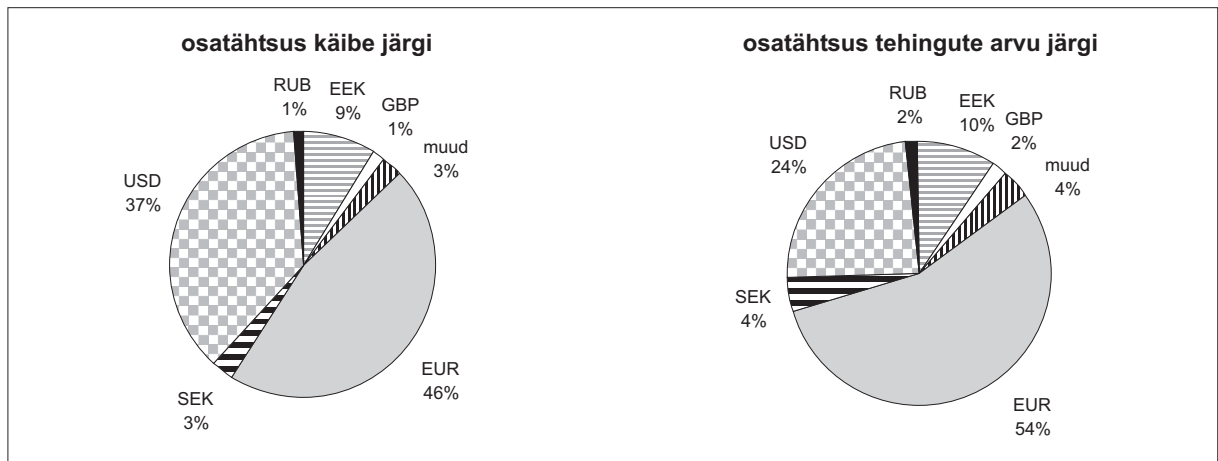
Joonis 28. Rahvusvaheliste maksete käive ja saldo (mld kr)

Valuutade kasutamine ⁴

Eesti krediidasutuste poolt 2002. a II kvartalis rahvusvahelistes maksetes kasutatud peamiste valuutade järjestuses käibe järgi suurenes euro osatähtsus kvartaliga 3 protsendipunkti, moodustades 46% kogukäibest (vt joonised 29 ja 30). Euro osatähtsuse tõus vähendas Ameerika dollari kasutamist maksete sooritamisel (37%) 1 protsendipunkti ja Eesti krooni osatähtsust (9%) 2 protsendipunkti võrra. Teiste enam kasutatud valuutade osakaal jäi eelmise kvartaliga samale tasemele. Rootsi krooni kasutati 3% kogukäibest, Suurbritannia naela ja Vene rubla võrdset 1%. Ülejäänud valuutade osa kokku moodustas endiselt 3%.

Joonis 29. Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes (%)

Joonis 30. Valuutade kasutamise osatähtsus käibe ja tehingute arvu järgi (%)

Eurodes sooritatud maksete arv suurenes 2002. a II kvartalis 55%ni, sarnaselt käibega suurenes osatähtsus kvartaliga 3 protsendipunkti. Ameerika dollarit (24%) kasutati 2 protsendipunkti vähem ja Eesti krooni (10%) 1 protsendipunkt vähem kui eelmises kvartalis. Ülejäänud valuutade osatähtsus tehingute arvu järgi kvartaliga ei muutunud, Rootsi krooni kasutati maksete sooritamisel endiselt 4%, Vene rubla 2%, Suurbritannia naela 2% ja kõiki ülejäänud valuutasid kokku 4%.

⁴ Valuutade lõikes analüüsi tehes on kogumist välja jäetud tehingud alla 100 000 Eesti krooni, kuna viimased on Eesti Pangas olevas statistikas üksnes Eesti kroonides, ning nende kaasamine moonutaks üldpilti oluliselt.